

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут державного управління
Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня магістра

Здобувача вищої освіти Сідельник Мар`яни Володимирівни

академічної групи 281М-23з-2 ІДУ

спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

за освітньо-професійною програмою 281 Публічне управління та адміністрування

на тему: «Удосконалення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей на місцевому рівні в Україні»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	Маматова Т.В.			
розділів:				

Рецензент:				
------------	--	--	--	--

Нормоконтролер:	Кравцов О.В.			
-----------------	--------------	--	--	--

Дніпро
2024

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка кваліфікаційної роботи ступеня магістра на тему «Удосконалення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей на місцевому рівні в Україні».

62 с., 3 табл., 18 рис., 65 джерел.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТУВАННЯ, СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ, СОЦІАЛЬНА ПОСЛУГА, ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЕЦЬ, ВЕТЕРАН, МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ, ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА, РОЗВИТОК.

Об'єкт дослідження – розвиток системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей в Україні.

Предмет дослідження – удосконалення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей на місцевому рівні в Україні.

Мета дослідження – вивчення теоретичних засад і кращих практик, а також сучасних викликів у сфері соціального захисту військовослужбовців і членів їх сімей, та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення відповідних систем і процесів на місцевому рівні в Україні.

У першому розділі досліджено нормативне регулювання, виклики та пріоритетні завдання розвитку система соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей. У другому розділі охарактеризовано сучасний стан та перспективи розвитку системи соціального захисту військово-службовців та членів їх сімей у Покровської територіальної громади Дніпропетровської області. У третьому розділі представлено пропозиції щодо вдосконалення системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей на місцевому рівнію

Рекомендації та пропозиції, надані в роботі, можуть застосовуватись органами місцевого самоврядування під час розробки заходів щодо удосконалення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей.

ABSTRACT

Explanatory note of the master's degree qualification thesis on the topic «Improving social protection of the Ukrainian military and their families at the local level».

67 pages, 18 figures, 3 tables, 65 sources.

PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION, SOCIAL PROTECTION, SOCIAL SERVICE, MILITARY, VETERAN, LOCAL SELF-GOVERNMENT, LOCAL COMMUNITY, DEVELOPMENT.

Object of research – the development of the social protection system for military personnel and their families in Ukraine.

Subject of research – the improvement of social protection of military and their families at the local level in Ukraine.

The purpose of research – to study the theoretical foundations and best practices, as well as current challenges in the field of social protection of military and their families and to develop practical recommendations for improving the relevant systems and processes at the local level in Ukraine.

The first chapter examines the regulatory framework, challenges and priorities for the development of the social protection system for military and their families. The second chapter describes the current state and prospects for the development of the social protection system for military and their families in the Pokrovska territorial community of Dnipro region. The third chapter presents proposals for improving the system of social protection of military and their families at the local level.

The recommendations and suggestions provided in this paper can be used by local authorities in developing measures to improve the social protection of military and their families.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1	
СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ: НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ	8
1.1. Нормативне регулювання соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей в Україні	8
1.2. Сучасні виклики та пріоритетні завдання розвитку системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей	16
РОЗДІЛ 2	
ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВО- СЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ У ПОКРОВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	23
2.1. Загальна характеристика системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей у Покровській територіальній громаді Дніпропетровської області	23
2.2. Аналіз підходів до планування у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей у Покровської територіальної громади Дніпропетровської області	30
РОЗДІЛ 3	
ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	35
3.1. Крайні практики Дніпропетровської області щодо підтримки ветеранів та перспективні інноваційні підходи	35
3.2. Пропозиції щодо розвитку ветеранського простору Покровської територіальної громади Дніпропетровської області	48
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	71

ВСТУП

На сучасному надскладному етапі розвитку нашої держави актуалізуються питання гарантування права військовослужбовців та членів їх сімей на соціальний захист. Статтею 17 Конституції України визначено, що «держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей» [1]. На важливості розбудови якісно нової системи соціального захисту права військовослужбовців та членів їх сімей неодноразово наголошувалося на державному рівні.

Починаючи з 2015 року, реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні сприяло оновленню механізму розподілу повноважень та їх виконання у сфері соціального захисту на різних рівнях адміністративно-територіального устрою на засадах субсидіарності та децентралізації [2]. У ході реформи децентралізації повноваження з надання публічних, зокрема соціальних, послуг населенню поступово передаються з центрального рівня на місцевий, що максимально наближає соціальні послуги до їх отримувачів. З 2020 року змінився розподіл повноважень центральних та місцевих органів влади, що зумовило системні трансформації системи соціальних послуг, оновило склад її учасників, етапи визначення потреб, планування, організації та фінансування соціальних послуг. За оновленим підходом базові соціальні послуги мають надаватися у кожній територіальній громаді, за відповідними соціальними стандартами [3].

В період з 2012 року чисельність військовослужбовців в Україні суттєво зросла: зі 139 000 осіб до 215 000 у лютому 2021 року та «близько 820 тис. військовослужбовців (майже 117 тис. офіцерів, близько 178 тис. сержантів, 516 тис. солдатів» станом на жовтень 2023 року [4]. За повідомленням Секретаря РНБО О. Литвиненка наприкінці жовтня 2024 року, загалом до Сил оборони України було призвано 1 млн. 500 тис. осіб і планується призвати ще 160 000 [5]. Усі ці захисники і захисниці, а також члени їх родин, потребують соціального захисту нашої держави.

Питання реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення, розвитку системи соціального захисту населення та забезпечення якості відповідних соціальних послуг, зокрема, у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей, реформування системи соціального захисту населення в Україні, особливостей соціального захисту населення на місцевому рівні, представлені у роботах В. Собченко (2005), О. Кочемировської та О. Пищуліної (2012), О. Сайнецького (2013), В. Саричева (2013), Я. Пругла (2015), І. Гринчишина (2017), В. Філіпчука (2018), О. Нечосіної (2019), В. Павленко (2020), А. Сидоренко (2022), Циганок В. (2023) [6–15].

В Україні реалізується багато проєктів національного рівня у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Потужні ініціативи започатковані також на регіональному рівні. Дніпропетровська область є лідером, зокрема щодо цифрової трансформації та залучення ресурсів громадянського суспільства у ці сфері. Водночас виникає багато викликів під час передачі на місцевий рівень повноважень з надання соціальних послуг та модернізації процесів забезпечення соціального захисту населення території із залученням широкого кола заінтересованих сторін: місцевої влади, громадських об'єднань та активних мешканців, представників місцевого бізнесу. Система соціального захисту військовослужбовців і членів їх сімей у Покровській селищній громаді Нікопольського району Дніпропетровської області знаходиться на етапі становлення і потребує вдосконалення на основі кращих практик.

Об'єкт дослідження – розвиток системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей в Україні.

Предмет дослідження – удосконалення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей на місцевому рівні в Україні.

Мета дослідження – вивчення теоретичних засад і кращих практик, а також сучасних викликів у сфері соціального захисту військовослужбовців і членів їх сімей, та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення відповідних систем і процесів на місцевому рівні в Україні.

Зазначена мета зумовлює постановку та виконання наступних завдань:

1. Здійснити огляд нормативного регулювання соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей в Україні.

2. Охарактеризувати сучасні виклики та пріоритетні завдання розвитку системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей.

3. Надати загальну характеристику системи соціального захисту військово-службовців та членів їх сімей у Покровській територіальній громаді Дніпропетровської області.

4. Проаналізувати підходи до планування у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей у Покровській територіальній громаді Дніпропетровської області.

5. Вивчити кращі практики Дніпропетровської області щодо підтримки ветеранів та перспективні інноваційні підходи.

6. Надати пропозиції щодо розвитку ветеранського простору Покровської територіальної громади Дніпропетровської області.

Методологічною основою магістерської роботи є системний підхід, що використовується для вирішення більшості завдань дослідження. За допомогою аналітичного методу здійснено відбір наукової та нормативно-правової інформації за темою дослідження. Методи формалізації інформації використані у процесі дослідження наявних проблем у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей в Україні. Теоретичною та інформаційною базою дослідження слугували наукові праці предметної сфери дослідження, стратегічні документи та нормативно-правові акти Міністерства соціального розвитку України, які регламентують процеси реформування системи соціального захисту населення та окремої специфічної категорії – військовослужбовців та членів їх сімей.

Результати дослідження можуть бути застосовані в діяльності організації, що задіяні у процесах реформування системи соціального захисту населення на місцевому рівні в Україні під час реалізації програм і заходів щодо удосконалення діяльності та підвищення ступеня задоволення громадян-споживачів соціальних послуг.

РОЗДІЛ 1

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ: НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ

1.1. Нормативне регулювання та пріоритетні завдання розвитку системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей в Україні

На сьогодні не існує загальновизнаного визначення соціального захисту через те що, по-перше – це категорія є предметом політичних спекуляцій у боротьбі за владу різних партій, рухів, громадських об'єднань. Значна політична заангажованість цього питання і намагання кандидатів під час виборчих перегонів декларувати масштабні соціально привабливі програми істотно розмивають предметне поле категорії соціального захисту. По-друге, існують два підходи до тлумачення категорії соціального захисту, які мають право на існування. Частка зарубіжних і вітчизняних дослідників схильна трактувати соціальний захист у широкому сенсі, включаючи до нього соціальне страхування (пенсійне, медичне, по безробіттю, від нещасних випадків на виробництві), соціальну допомогу (соціальні виплати з державних, регіональних та місцевих бюджетів на підставі чинного для даної країни законодавства) та низку заходів щодо пільгового фінансування важливих елементів життєдіяльності (забезпечення житлом, отримання освіти або професійної підготовки, грошова допомога родинам) [9].

В. Саричев визначає також, що деякі автори свідомо обмежують поняття соціального захисту як забезпечення мінімального доходу на межі прожиткового рівня. Це, на їх думку, сприяє формуванню у найбільш вразливих прошарків населення стійкої мотивації до інвестицій у власний особистісний розвиток. У роботі «Сучасні трансформації механізмів соціального захисту в країнах ЄС як складова розвитку людства» він акцентує, що останнім часом з'являються й інші трактування соціального захисту., ы наводить приклад

формулювання В. Антропова, який пропонує визначати соціальний захист як «систему управління соціальними ризиками з метою компенсації втрат, зниження або попередження їх негативного впливу на процес розширеного відтворення населення» [9].

У роботі В. Філіпчука «Соціальний захист населення: зміст категорії та відповідність викликам глобалізації» зазначено, що вважається загальноприйнятим, що поширення терміна «соціальний захист» пов'язане з прийняттям Закону про соціальний захист (Social Security Act) 1935 р. у США. В буквальному перекладі термін «security» має декілька значень, основними з яких є «безпека», «охорона», «захист», «забезпечення», «гарантування». У перекладі з англійської мови слово «social» означає «суспільний», «соціальний». Науковець зазначає, що «у вітчизняній практиці поняття «соціальне забезпечення» сформоване у радянський період та має чіткі ознаки цього періоду. Соціальне забезпечення віддзеркалює ідеологію державного патерналізму та всеосяжного піклування. Так, функцію організації державного піклування здійснювали органи соціального забезпечення, діяльність яких відповідала централізовано-плановій економіці та адміністративно-командній системі управління» [11].

На думку В. Філіпчука, на сучасному етапі світового економічного розвитку соціальний захист, що раніше трактувався і практично здійснювався в межах окремих країн, набуває наднаціонального та транснаціонального характеру. Відповідно, набуває актуальності трансформація концептуального змісту дефініції «соціальний захист населення» з урахуванням чинників формування та розвитку соціальної політики України в умовах глобалізаційних процесів на тлі злиття конфліктів ринку капіталу та ринку праці. Саме тому, В. Філіпчук пропонує ввести в науко-практичний оновлене визначення сутності категорії «соціальний захист населення» з урахуванням впливу глобалізаційних факторів: «сукупність законодавчо визначених економічних, соціальних, юридичних гарантій і прав, реалізація яких забезпечується державними соціальними інститутами та установами чи приватними організаціями у неформальний

спосіб з метою створення умов для підтримки життєзабезпечення та діяльного існування різних соціальних верств і груп населення (передусім, соціально вразливих) та які реалізуються за умов наднаціонального перерозподілу доходів» [11]. Автор вважає, що саме такий категоріальний зміст дефініції «соціальний захист населення» містить елементи концептуальної проблеми зближення ринків капіталу та праці з метою врахування соціальних ризиків від негативного впливу глобалізації та слугуватиме теоретичним підґрунтям для подальшої трансформації практики реалізації багатовекторної політики держави у сфері соціального захисту населення.

Маємо також акцентувати на тому, що в сучасних умовах суспільно-економічних перетворень відбуваються кардинальні зміни у функціонуванні системи соціального захисту. Реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні зумовлює нагальну потребу трансформації системи соціального захисту, оновлення механізму розподілу повноважень та їх виконання у сфері соціального захисту на різних рівнях адміністративно-територіального устрою на засадах субсидіарності та децентралізації [2].

Окрему категорію осіб, які потребують соціального захисту складають військовослужбовці та члени їх сімей. За роки незалежності в Україні сформовано відповідну розгалужену нормативну базу (рис. 1.1-1.3).

Основним нормативним документом предметної сфери дослідження є Закон України «Про соціальний і правовий статус військовослужбовців та члени їх сімей», який «визначає основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей, встановлює єдину систему їх соціального та правового захисту, гарантує військовослужбовцям та членам їх сімей в економічній, соціальній, політичній сферах сприятливі умови для реалізації їх конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни та регулює відносини у цій галузі» [16].

Нормативно-правові акти

ЗАКони УКРАЇНИ:

- Конституція України
- Про Збройні Сили України
- Про військовий обов'язок і військову службу
- Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей
- Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей
- Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту
- Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи
- Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист
- Про державну службу
- Про доступ до публічної інформації
- Про захист персональних даних
- Про державну таємницю
- Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію
- Про відпустки
- Про запобігання корупції
- Про колективні договори і угоди
- Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності
- Про боротьбу з тероризмом
- Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб
- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування
- Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні
- Про звернення громадян
- Про статус народного депутата України
- Статути Збройних Сил України, затверджені Законами України від 24.03.1999 № 548-XIV , № 549-XIV , № 550-XIV , № 551-XIV .

Рис. 1.1. Перелік чинних нормативно-правових актів у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей: закони України [17]

У даному законі наведено визначення категорії «Соціальний захист військовослужбовців», яке розуміється як «діяльність (функція) держави, спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі. Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених законом» [16].

УКАЗИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ:

- від 10.12.2008 № 1153/2008 🇺🇦 “Про затвердження Положення про походження громадянами військової служби у Збройних Силах України”.

ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ:

- від 18.07.2007 № 950 🇺🇦 “Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України”;
- від 08.02.1994 № 63 🇺🇦 “Про організаційні заходи щодо застосування Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”;
- від 28.05.1993 № 379 🇺🇦 “Про посвідчення на право користування пільгами членів сімей військовослужбовців, які загинули /померли/ чи пропали безвісти під час проходження військової служби”;
- від 30.08.1999 № 1601 🇺🇦 “Про порядок видачі посвідчення і вручення нагрудного знаку “Ветеран військової служби”
- від 20.08.2014 № 413 🇺🇦 “Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України”;
- від 12.08.1994 № 302 🇺🇦 “Про порядок видачі посвідчень і нагрудних знаків ветеранів війни”;
- від 27.04.2011 № 446 🇺🇦 “Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їх сімей”;
- від 31.03.2003 № 426 🇺🇦 “Про затвердження Порядку надання пільг, компенсацій і гарантій працівникам бюджетних установ”;
- від 17.07.1992 № 393 🇺🇦 “Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам, які мають право на пенсію відповідно до Закону України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”, крім військовослужбовців строкової служби і членів їх сімей та прирівняних до них осіб”;
- від 14.04.1997 № 348 🇺🇦 “Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації”;
- від 08.08.2016 № 500 🇺🇦 “Про затвердження Порядку надання державним службовцям матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань”;
- від 16.02.2011 № 147 🇺🇦 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу”;
- від 26.06.2013 № 450 🇺🇦 “Про розмір і порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Державної спеціальної служби транспорту, Управління державної охорони та військовослужбовцям, відрядженим до Міністерства освіти і науки, Державного космічного агентства, за піднайом (найом) ними житлових приміщень”;
- від 04.09.2013 № 706 🇺🇦 “Питання запобігання та виявлення корупції”;
- від 18.12.2013 № 939 🇺🇦 “Про затвердження Порядку організації та забезпечення режиму секретності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях”;
- від 25.12.2013 № 975 🇺🇦 “Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві”
- від 26.11.2014 № 671 🇺🇦 “Про затвердження Положення про Міністерство оборони України” (в редакції постанови КМУ від 19.10.2016 № 730);
- від 19.10.2016 № 718 🇺🇦 “Про грошове забезпечення окремих категорій військовослужбовців та осіб начальницького складу”;
- від 30.08.2017 № 704 🇺🇦 “Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб”;
- від 17.01.2018 № 55 🇺🇦 “Деякі питання документування управлінської діяльності”.

Рис. 1.2. Перелік чинних нормативно-правових актів у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей: укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України [17]

НАКАЗИ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ:

- [від 10.04.2009 № 170](#) «Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України»;
- [від 14.08.2014 № 530](#) «Про затвердження Положення про організацію в Міністерстві оборони України роботи з обчислення вислуги років для призначення пенсій військовослужбовцям і соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби у Збройних Силах України, та членів їх сімей»;
- [від 26.12.2014 №926](#) «Про затвердження Порядку обробки і захисту персональних даних у Міністерстві оборони України»;
- [від 24.11.2015 № 646](#) «Про утворення системи роботи з питань запобігання корупції в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України»;
- [від 18.01.2016 № 23](#) «Про затвердження Інструкції з підготовки та застосування національних контингентів, національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки»;
- [від 28.12.2016 № 735](#) «Про затвердження Інструкції про організацію розгляду звернень та проведення особистого прийому громадян у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України»;
- [від 13.06.2017 № 319](#) «Про затвердження Інструкції із забезпечення доступу до публічної інформації в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України»;
- [від 05.02.2018 № 45](#) «Про затвердження Порядку виплати військовослужбовцям Збройних Сил України підйомної допомоги»;
- [від 07.06.2018 № 260](#) «Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам»;
- [від 26.07.2018 № 370](#) «Про затвердження Інструкції з діловодства та документування управлінської інформації в електронній формі в Міністерстві оборони України та Генеральному штабі збройних Сил України»;
- [від 02.04.2019 № 145](#) «Про затвердження Порядку організації в системі Міністерства оборони України внутрішнього контролю та управління ризиками»;
- [від 24.04.2020 № 137](#) «Про затвердження Інструкції з підготовки наказів Міністерства оборони України»;
- [від 13.06.2022 № 151](#) «Про затвердження Положення про Департамент соціального забезпечення Міністерства оборони України».

угоди:

- [Генеральна угода між Кабінетом Міністрів України, всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців і підприємців та всеукраїнськими профспілками і профоб'єднаннями](#)
- [Галузева угода між Міністерством оборони України та Центральним комітетом профспілки працівників Збройних Сил України](#)

Рис. 1.3. Перелік чинних нормативно-правових актів у сфері соціального захисті військовослужбовців та членів їх сімей: накази Міністерства оборони України та спеціальні угоди [17]

Сфери соціального і правового захисту за законом [16] окреслені на рис. 1.4. Додатково у Памятці Міністерства оборони України щодо соціального та правового захисту військовослужбовців та членів їх сімей [18] вказується на ваєжливість врахування положень «Інструкції про організацію у Збройних Силах України соціального і правового захисту військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, призваних на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, та членів їхніх сімей, працівників Збройних Сил України» [19].

Рис. 1.4. Сфери соціального і правового захисту за Закон України «Про соціальний і правовий статус військовослужбовців та членів їх сімей» [18]

Зокрема, положень даної інструкції щодо: моніторингу (ведення соціальних паспортів військових частин тощо); всебічного інформування; адресної роботи з категоріями військовослужбовців та членів їх сімей, які потребують посиленої допомоги та підтримки; сприяння адаптуванню військовослужбовців, які звільнилися з військової служби, та членів їх сімей.

Як видно з переліку, що наведений на рис. 1.4, існує складна система елементів соціального захисту, які можуть бути згруповані за кількома напрямками: грошова допомога; соціальні гарантії; пенсійне забезпечення [20-21]; різні форми соціальної допомоги та соціальних послуг, зокрема: медичне забезпечення; забезпечення права на освіту; допомога в адаптуванні тощо.

На наш погляд, надзвичайно важливим є забезпечення усього комплексу послуг, зокрема з профілактики, підтримки, супроводу тощо, а також із залученням широкого кола професійних надавачів послуг.

Важливо також зазначити, що окреслена система соціального захисту є надскладною для сприйняття неспеціалістами. Тому в останні роки як

Міністерством оборони України та окремими ланками Збройних Сил України, Міністерством у справах ветеранів [17; 22; 23], громадськими об'єднаннями реалізуються процеси інформування та роз'яснення, зокрема у цифровому просторі [24; 25].

Громадською організацією «Юридична Сотня» спільно з фахівцями Міністерства соціальної політики України, Міністерства у справах ветеранів, та Міністерства оборони України та Генерального Штабу Збройних Сил України розроблено та постійно оновлюється «Пам'ятка учасникам російсько-української війни». Видання надає військовослужбовцям і членам їх сімей актуалізовану інформацію про пільги, права і соціальні гарантії, а також рекомендації щодо порядку дій в певних ситуаціях [24].

Правозахисним центром для військовослужбовців «Принцип» розроблено та підтримується в актуальному стані інформаційний ресурс «Правовий навігатор» [26], за допомогою якого військовослужбовці, ветерани та їх сім'ї можуть зорієнтуватися щодо базових юридичних питань та отримати алгоритми дій і контакти для комплексу специфічних «життєвих ситуацій», що пов'язані із проходженням служби, звільненням з неї тощо (рис. 1.5).

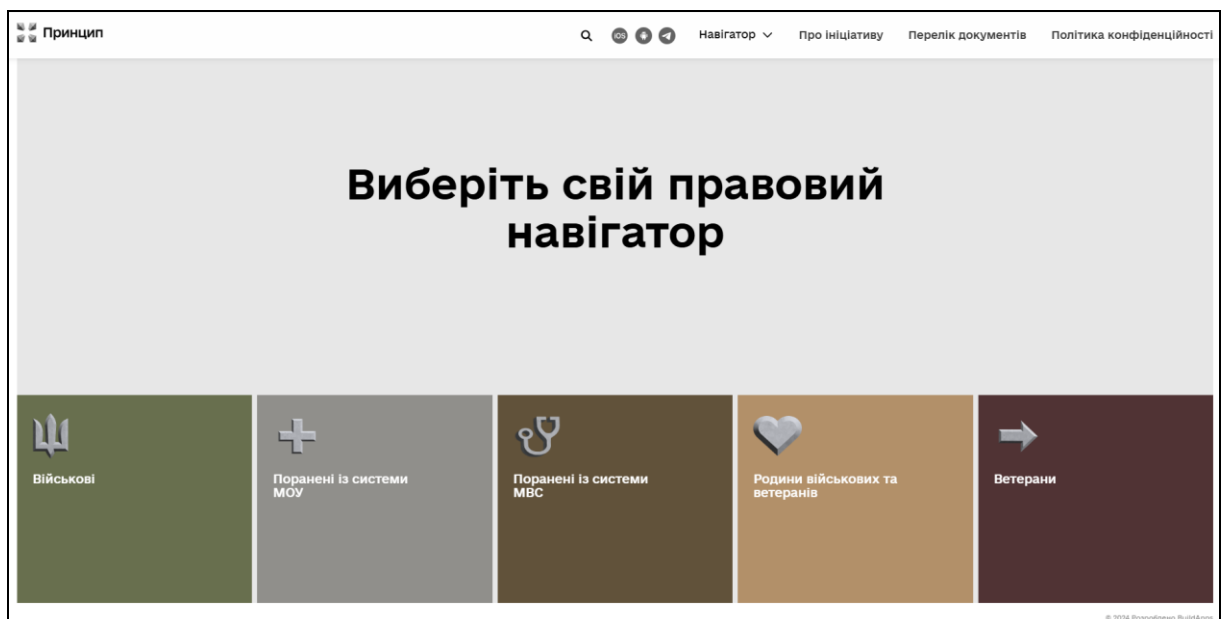

Рис. 1.5. Стартова сторінка інформаційного ресурсу «Правовий навігатор» для військовослужбовців та членів їх сімей [26]

Структура даного інформаційного ресурсу передбачає навігацію для різних категорій представників родин військовослужбовців (рис. 1.6).

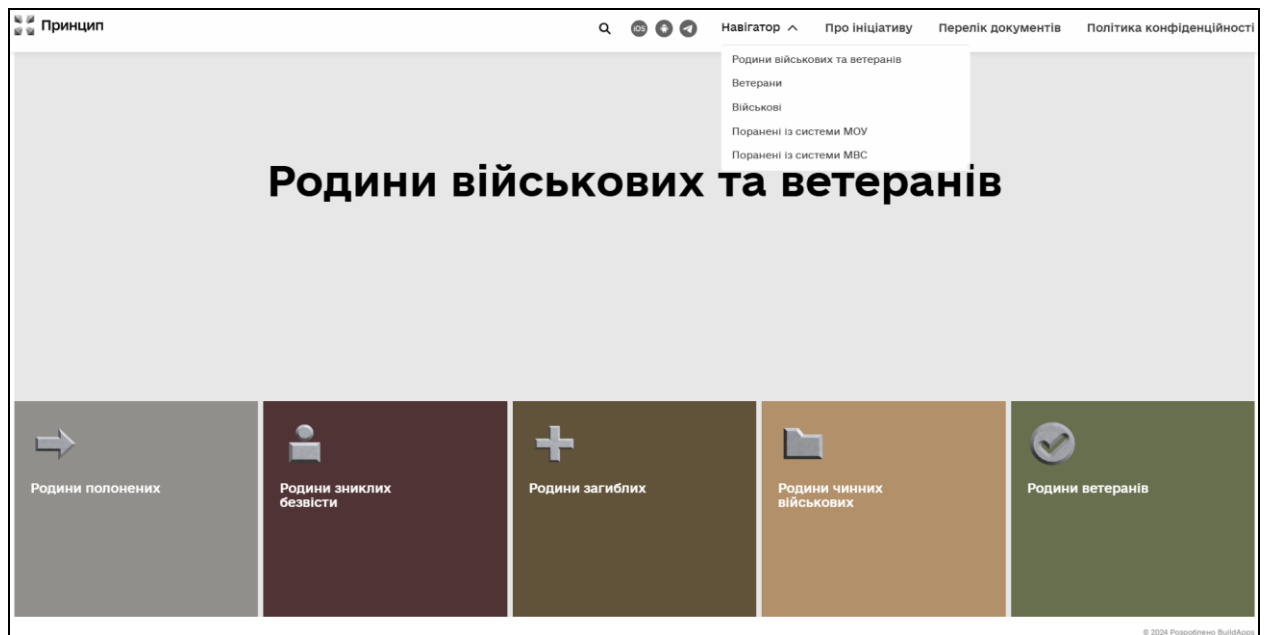

Рис. 1.6. Напрями підтримка родин військовослужбовців за класифікацією інформаційного ресурсу «Правовий навігатор» для військовослужбовців та членів їх сімей [26]

На регіональному рівні також реалізуються проекти щодо інформування та збільшення наочності і доступності інформації про соціальний захист для військовослужбовців та членів їх сімей (Додаток А).

1.2. Сучасні виклики та пріоритетні завдання розвитку системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей

Розвиток системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей відбувається в умовах додання викликів, що стоять перед усією системою соціального захисту нашої країни в умовах повномасштабного вторгнення рф. Для додання численних викликів може бути адаптований, зокрема, досвід країн ЄС та впливових міжнародних організацій, зокрема НАТО.

Як зазначалося, важлива складова соціального захисту – грошове забезпечення. На думку експертів порталу «Ukraine to NATO» / «Україна до НАТО», «діюча система грошового забезпечення військовослужбовців створена на принципах, які існували в радянській армії, та призначена вирішувати завдання діючої системи кадрового менеджменту. Водночас принципи кадрового менеджменту змінюються відповідно до стандартів НАТО» [27]. Основна проблема, на яку вказують експерти – співвідношення основних і додаткових видів грошового забезпечення (рис. 1.7).

Рис. 1.7. Співвідношення складових грошового забезпечення військовослужбовців в Україні та країнах НАТО [27]

В Україні співвідношення 45/55 % породжує ряд недоліків, на які зауважують експерти у матеріалі [27]:

- непрозорість системи та її висока корупціогенність через можливість «вручну» встановлювати оклади, надбавки й премії;
- дисбаланс між категоріями посад, складністю виконуваних завдань, військовими званнями, виконуваними з та розмірами посадових окладів;
- відсутність стимулювання до професійного зростання;

– відсутність сприяння прозорості й справедливості призначення пенсій.

Натомість у країнах НАТО зазначене співвідношення складає 70-80 / 20-30 %, базується на виплатах за військове звання та вислугу років або рівень органу управління збройних сил (перша частина). Країни відрізняються у способах визначення стимулюючих і компенсаційних виплат (друга частина), які «стимулюють персонал до тривалого проходження служби, зростання професійної майстерності та будівництва військової кар'єри (базовий оклад з вислугою років зростає (або ні) по різному для різних категорій військовослужбовців); дозволяють проводити ротацію військовослужбовців на будь-які посади у межах одного військового звання; мають велику кількість стимулюючих і компенсаційних виплат (надбавок), які можуть змінюватись у залежності від потреби» [27]. Зазначене зменшує корупційні ризики і спрощує формування бюджетів.

Як зазначає В. Саричев, у ЄС «пріоритети розвитку систем соціального захисту починаючи з 70-х рр. ХХ ст. поступово змінюються від встановлення розвиненими державами високих зобов'язань щодо соціальних стандартів до розуміння неможливості постійного збільшення масштабів соціальних виплат. Наблизившись до фінансово доцільної межі та враховуючи основні чинники демографічного, економічного і політичного характеру світової кризи 2008 – 2009 рр. в першу чергу країни ЄС почали надавати перевагу соціальним заходам, які б сприяли саме інноваційному розвитку економіки на підставі вдосконалення людського капіталу» [9]. Дослідник акцентує на тому, що «як організована система соціальний захист в країнах ЄС існує завдяки: постійному корегуванню механізмів його основних моделей (континентальної, англосаксонської, скандинавської, південно-європейської); забезпечення діяльності потужних структурних фондів, ініціативних програм; цілеспрямованій політиці подолання бідності і зменшення рівня конфліктогенності соціальної сфери» [9].

Варто також використовувати досвід розбудови систем соціальної підтримки ветеранів, зокрема підходів, що апробовані в країнах ЄС, НАТО та

партнерів блоку (Австралія, Велика Британія, Данія, Ізраїль, Німеччина, Сербія, Франція, Хорватія) [28–32]. На думку експертів, для успішної реінтеграції ветеранів важливим є:

- залучення багатьох стейкхолдерів;
- передання максимальної чисельності послуг на рівень територіальних громад;
- залучення волонтерських організацій, які краще можуть надавати спеціалізовані послуги та сприяти інтеграції ветеранів та їх родин до життя громади;
- надання ветеранам та членам їх родин інструментів, які можуть забезпечити фінансову незалежність (нові робочі місця, навчання для працевлаштування, стимулювання бізнесу запрошувати ветеранів, підтримка ветеранських бізнесів);
- зведення надання всіх послуг ветеранам, ветеранкам і членам їх родин до єдиної точки доступу (фізичної чи віртуальної).

Зазначені підходи можуть бути реалізовані в Україні на всіх рівнях публічного управління: центральному, регіональному та місцевому.

Нова редакція Закону «Про соціальні послуги» [33] визначає перелік базових соціальних послуг, які мають надаватися на рівні громади (районний, міський рівень, рівень територіальних громад), за результатами визначення потреб населення у таких послугах. Відповідальність за планування, фінансування та організацію надання базових соціальних послуг покладена на органи місцевої влади та місцевого самоврядування.

Модернізована система надання соціальних послуг складається із сукупності різних суб'єктів, що залучені у надання соціальних послуг на всіх етапах та взаємодіють між собою дотримуючись основних принципів: профілактичний характер; відповідність соціальних послуг потребам отримувачів; безперервність, послідовність надання соціальних послуг та їх різноманітність; забезпечення державних гарантій у сфері надання соціальних послуг та демонополізації на ринку соціальних послуг; рівність прав, обов'язків та відповідальності надавачів соціальних послуг державного

та недержавного секторів [23].

Закон «Про соціальні послуги» [33] визначає різні повноваження між органами влади на центральному та місцевих рівнях (табл. 1.1). На національному рівні Мінсоцполітики формує державну політику та відповідно нормативно правову базу, на регіональному та місцевому рівнях – вживаються заходи щодо визначення потреб у соціальних послугах, планування та фінансування програм, а також власне організація надання соціальних послуг (рис. 1.10) [12].

Таблиця 1.1.

Розмежування повноважень на різних рівнях [12]

Рівень	Національний рівень	Обласний/ регіональний рівень	Районний/ місцевий рівень
Уповноважені органи	Мінсоцполітики	Обласні та Київська міська держадміністрації	Районні адміністрації, виконкоми органів місцевого самоврядування, у тому числі ОТГ
Державна політика	Формування державної політики	Реалізація державної політики на регіональному рівні	-
Нормативно-правова база	Нормативно-правове регулювання (у тому числі, затвердження державних стандартів)	-	-
Визначення потреб у соціальних послугах	-	Узагальнення результатів оцінки потреб у соціальних послугах	Визначення потреб населення у соціальних послугах, виявлення осіб/ сімей у СЖО
Планування/ фінансування соціальних послуг	-	Планування, фінансування та виконання регіональних / місцевих програм щодо надання соціальних послуг	
Надання базових соціальних послуг	-	-	Забезпечення надання базових соціальних послуг
Реєстр надавачів та отримувачів	Створення Реєстру надавачів та отримувачів	Ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг	
Контроль та моніторинг	Координація, моніторинг, контроль за наданням соціальних послуг	Здійснення контролю за дотриманням законодавства Забезпечення прав отримувачів соціальних послуг Моніторинг та контроль за цільовим використанням бюджетних коштів, оцінки якості	
Координація та інформування	Інформаційне забезпечення	Інформування населення щодо соціальних послуг Забезпечення взаємодії надавачів соціальних послуг	
Підвищення кваліфікації соціальних працівників	Організація навчання соціальних працівників		

Все більшої набувають у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей процеси цифровізації.

Рис. 1.8. Система надання соціальних послуг [12]

Стратегію цифрової трансформації соціальної сфери, метою якої є «забезпечення європейських стандартів функціонування та надання послуг, зміцнення фінансової стабільності, підвищення прозорості соціальної сфери, а також оптимізації її адміністративних видатків», схвалено Розпорядженням Кабінет міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1353-р [34].

За результатами реалізації Стратегії очікуваними є: «упровадження європейських стандартів в наданні адміністративних послуг соціального характеру; уніфікація підходів до розвитку інформаційних систем соціальної сфери; контроль за цільовим використанням соціальних видатків» [34].

Комплексна цифрова трансформація всіх компонентів системи соціального забезпечення населення дозволить:

- «створити єдине інформаційне середовище, зокрема єдиного обліку надавачів та отримувачів соціальних послуг та виплат і запровадити систему їх верифікації;
- запровадити єдину систему управління, розподілу та контролю за цільовим використанням соціальних видатків;
- спростити, удосконалити та автоматизувати сервіси при зверненні

громадян за соціальною підтримкою, що в свою чергу знизить корупційні ризики;

- уніфікувати ділові процеси соціальної сфери, більшість з них автоматизувати, з метою зменшення паперового документообігу;

- запровадити ефективні системи моніторингу та контролю ділових процесів соціальної сфери;

- зменшити бюрократичний апарат та невиправдані адміністративні витрати на утримання інституцій соціальної сфери» [34].

Система має бути поширена і на сферу соціального захисту військовослужбовців і членів їх сімей. З метою прийняття управлінських рішень щодо планування та фінансування соціальних послуг на місцевому рівні місцеві органи влади (районні) та самоврядування (міста та громади) мають проводити щорічне визначення потреб населення у соціальних послуг. Органи влади всіх рівнів, зокрема на місцевому рівні, можуть утворювати надавачів соціальних послуг (як окремі юридичні особи, так і комплексні заклади) відповідно до потреб та наявних бюджетних ресурсів.

Значного прогресу досягнуто під час реалізації програми цифрової держави і створення проталу і застосунку «Дія». Окрема частина порталу спрямована саме на полегшення ветеранам доступу до державних послуг онлайн (рис. В.1, Додаток Б).

Із 2023 року в Україні реалізується експериментальний проєкт із запровадження договірної форми надання соціальної послуги із соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил [36; 37].

З метою спрощення отримання державної підтримки для військовослужбовців, ветеранів та членів їх сімей у грудні 2024 року розпочато експериментальний проєкт із запровадження комплексної цифрової публічної послуги за однією заявою через портал Дія [38]. Перелік послуг за однією заявою через портал Дія за зазначеним проєктом подано у Додатку В.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВО-СЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ У ПОКРОВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Загальна характеристика системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей у Покровській територіальній громаді Дніпропетровської області

За Постановою Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807-ІХ «Про утворення та ліквідацію районів» утворено укрупнений Нікопольський район (з адміністративним центром у місті Нікополь) у складі територій Марганецької міської, Мирівської сільської, Нікопольської міської, Першотравневської сільської, Покровської міської, Покровської сільської, Томаківської селищної, Червоногригорівської селищної територіальних громад, затверджених Кабінетом Міністрів України, затверджених Кабінетом Міністрів України [39].

Інформацію щодо основних параметрів Покровської територіальної громади Нікопольського району Дніпропетровської області представлено на рис. 2.1. Центр громади – село Покровське. Покровська сільська рада Нікопольського району Дніпропетровської області об'єднує 13 населених пунктів: село Капулівка; село Катеринівка; село Красне; село Набережне; село Новософіївка; село Олексіївка; село Приміське; село Путилівка; село Старозаводське; село Степове; село Хмельницьке; село Шахтар. Площа об'єднаної територіальної громади: 538.8 кв. км. Чисельність населення громади: 10 316 осіб [40–42].

Системи соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей Покровської територіальної громади інтегрована до районної системи соціального захисту.

The screenshot shows the website of the 'Децентралізація' (Decentralization) portal. At the top left, the date is '17 грудня 2024'. The logo 'Децентралізація' is in the center. On the right, there are search and navigation icons, including a 'Вхід' (Login) button. Below the header is a navigation menu with items: ВІЙНА, Новини, Сектори змін, Регіональна політика, Міжнародна співпраця, Довідник АТУ, and Бібліотека. The main content area has a breadcrumb trail: Головна / Нові громади / Покровська територіальна гр... The title 'Покровська територіальна громада' is prominently displayed. Below the title, there are several data points: 'Дніпропетровська область - Нікопольський район' (Dnipropetrovsk region - Nikopol district), 'Кількість населених пунктів: 13' (Number of populated points: 13), 'КАТОТТГ: UA12080110000055958', 'Тип громади: сільська' (Community type: rural), 'Площа територіальної громади: 538.8 км²' (Territorial community area: 538.8 km²), 'Офіційний сайт' (Official website), 'Центр громади: село Покровське' (Community center: village Pokrovske), and 'Чисельність населення громади: 10316' (Community population: 10316).

Рис. 2.1. Інформація щодо основних параметрів Покровської територіальної громади на порталі «Децентралізація» [40]

З метою реалізації конституційного права мешканців Дніпропетровської області на соціальний захист створено й забезпечено функціонування державної системи соціального обслуговування та надання соціальних послуг пенсіонерам, ветеранам війни і праці, особам з інвалідністю, самотнім непрацездатним громадянам, іншим особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують соціальної допомоги та підтримки [43].

До організацій сфери соціального захисту населення Нікопольського району Дніпропетровської області належать:

- Управління праці та соціального захисту населення у Нікопольському районі Нікопольської районної військової адміністрації;
- Нікопольський районний територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг);
- Служба у справах дітей Нікопольської райдержадміністрації;
- Нікопольський районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Управління соціального захисту населення у Нікопольському районі за положенням, розробленим на основі типового, має право:

1. Здійснювати контроль за наданням інвалідам, ветеранам праці та війни, сім'ям загиблих військовослужбовців, сім'ям з дітьми, іншим громадянам пільг, установлених законодавством.

2. Перевіряти стан безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на виробничих об'єктах, що перевіряється, обов'язкові для виконання розпорядження щодо усунення виявлених недоліків.

3. Вимагати від посадових осіб усунення від роботи працівників, які не пройшли медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань з охорони праці, на мають допуску до відповідних робіт або порушують вимоги нормативно-правових актів про охорону праці.

4. Подавати органам державного нагляду за охороною праці пропозиції про притягнення до відповідальності працівників підприємств, установ та організацій, які не дотримуються вимог нормативно-правових актів про охорону праці.

5. Здійснювати контроль за дотриманням підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності встановленого порядку оформлення документів (у тому числі їх достовірності) для призначення допомоги.

6. Одержувати в установленому порядку від інших структурних підрозділів районної держадміністрації, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності інформацію, документи та інші матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань.

7. Подавати районній держадміністрації та головному управлінню праці та соціального захисту населення пропозиції з питань, що належать до компетенції управління.

8. Здійснювати контроль за своєчасним проведенням атестації робочих місць працівників, зайнятих на підземних роботах, на роботах з шкідливими і небезпечними умовами праці.

9. Залучати спеціалістів інших структурних підрозділів районної держадміністрації, підприємств, установ та організацій, об'єднань громадян

(за погодженням з їх керівниками) для розгляду питань, що належать до компетенції управління.

Управління соціального захисту населення під час виконання покладених на нього завдань взаємодіє з іншими структурними підрозділами районної держадміністрації, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами, установами, організаціями, громадянами та їх об'єднаннями.

Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Нікопольської райдержадміністрації є бюджетною установою, яка надає соціальні послуги громадянам похилого віку та інвалідам, які перебувають в складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги за місцем проживання. Територіальний центр забезпечує якісне надання різних видів соціально-побутових, соціально-економічних, інформаційних послуг громадянам похилого віку та інвалідам, які перебувають на обслуговуванні у відділеннях та потребують сторонньої допомоги відповідно до медичних висновків лікарів.

Станом на грудень 2024 року серед мешканців Покровської територіальної громади Дніпропетровської області понад 300 осіб є військовослужбовцями, родини яких проживають у громаді. 29 військовослужбовців загинули, у них залишилося шість дітей віком до 18 років.

Для сімей військовослужбовців Покровської територіальної громади реалізується комплекс заходів соціального захисту та надаються послуги соціальної підтримки, зокрема:

- здійснювались психологічні тренінги (групові, індивідуальні) для сімей військових;
- сприяння у вирішенні питання перереєстрації договорів на отримання комунальних послуг (світло, газ, водопостачання);
- сприяння в отриманні витягів з державних реєстрів на право власності на житлові будинки;

- сприяння в проходженні курсу лікування від алкогольної залежності;
- вирішення питання щодо отримання протезу;
- вирішення питання щодо вступу в право спадщини на будинок;
- вирішення питання щодо проходження лікування та реабілітації військових;
- вирішення питання щодо оформлення виплат сім'ям загиблих, учасників війни;
- вирішення питання в отриманні статусу сім'ї «Загиблого (померлого) військового службовця».

Дітям військовослужбовців приділяють особливу увагу громадські організації (ГО). У грудні 2024 року триває видача Новорічних подарунків дітям сімей військовослужбовців та сім'ям загиблих воїнів. Також ГО допомагають дитячими іграшками до Різдвяних свят, зараз видають дитячі пляшечки, соски, молоко відсмоктувачі, дитячі та дорослі підгузки.

15 дітей військовослужбовців, за рахунок місцевого бюджету, відпочивали в дитячому оздоровчому таборі «Наталя», який розташований у мальовничому куточку українських Карпат. 6 дітей, за рахунок обласного бюджету, оздоровлювались в дитячому таборі «Артек» у Закарпатській області.

Станом на грудень 2024 року у територіальній громаді проживає 15 ветеранів та 31 член родини сімей загиблих воїнів. За підтримки депутатів громади у Покровській сільській раді Нікопольського району Дніпропетровської області створено Відділ ветеранської політики. Відділ почав свою роботу у червні 2024 року [44]. Очолила Відділ ветеранської політики А. С. Бойченко, яка за освітою є психологом.

Для висвітлення діяльності Відділу ветеранської політики створено окрему сторінку на офіційному веб-сайті Покровської сільської ради Нікопольського району Дніпропетровської області (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Сторінка Відділу ветеранської політики на офіційному веб-сайті Покровської сільської ради Нікопольського району Дніпропетровської області [45]

Із серпня 2024 року було проведено роботу за такими напрямками :

– залучення ветеранів до діяльності на публічній службі – для ветерана Дикун С. С. була запропонована посада у відділі ветеранської політики, але він на жаль відмовився ... «Людина хоче пожити в звичайному цивільному житті». Стосовно інших наших ветеранів звернень не було;

– санаторно-курортне лікування: на жаль не передбачено витрат місцевого бюджету на 2024-2025 рр. Разом з А. Перепадіним здійснюється пошук безоплатних програм для ветеранів Покровської територіальної громади у реабілітаційних центрах;

– реабілітаційні програми: за період часу із серпня 2024 року на реабілітацію вже їздило 4 ветерани, які є мешканцями Покровської територіальної громади; у с. Приміське мешкає ветеран Ткач Ю. П., який був тяжко поранений, на сьогоднішній день ним займаються лікарі що до вилучення осколків з рук, в подальшому він поїде на реабілітацію;

– адресна допомога сім'ям загиблих захисників: у жовті 2024 року на психологічну реабілітацію у Словенію їздила сім'я Лемешко;

– соціальна підтримка сімей військовослужбовців: на відпочинок у Карпати поїхали діти військовослужбовців

– матеріальна допомога сім'ям військовослужбовців: сім'ям військовослужбовців та сім'ям загиблих було надано гуманітарну допомогу (дрова, грошова допомога, побутова).

Для ветеранів війни створено ветеранський простір, де проводяться бесіди, каво-терапії (основні положення розглянуто у пп. 2.2).

Не дивлячись на постійні обстріли Покровської сільської територіальної громади, 18 листопада 2024 року було презентовано обласний соціально-освітній проєкт для підтримки ветеранів «Титани UA», який було ініційовано начальником Дніпропетровської ОВА С. Лисаком [46].

«Для воїнів, що пройшли важкі бої, справжнє пекло, дістали поранень і зазнали ампутації, кращої назви, аніж титани, придумати складно. Це дійсно велетні духу, що мають титанічну силу всередині – попри всі випробування, залишатися стійкими, усміхненими, завзятими, успішними» [47]. Ключова особливість проєкту полягає в тому, що вже дійсні амбасадори-титани допомагають тим, хто тільки-но повернувся з фронту і проходить довгий шлях відновлення після важких поранень. Серед таких – присутній на зустрічі 18 листопада 2024 р. А. Перепада – нині фахівець відділу з питань ветеранської політики управління соціального захисту населення Нікопольської РДА. З «Титанами» зустрілися начальник відділу ветеранської політики Покровської сільської ради Б. Анастасія, керівники та представники різних установ та структурних підрозділів сільської ради. Розповіли про діючі у громаді програми та послуги, якими можуть скористатися «Титани». Йшлося про послуги з соціальної та професійної адаптації, ветеранський простір, психологічну допомогу, реабілітацію, працевлаштування, залучення до громадських організацій.

Розвиток ініціатив із соціальної підтримки ветеранів, військовослужбовців та членів їх сімей у територіальній громаді продовжується.

2.2. Аналіз підходів до планування у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей у Покровській територіальній громаді Дніпропетровської області

Для підготовки даного підрозділу кваліфікаційної роботи використано матеріали, які було отримано під час проходження передатестаційної практики у Покровській селищній раді Нікопольського району Дніпропетровської області. Зокрема, матеріали щодо розроблення «Програми підтримки ветеранів війни, захисників і захисниць України, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, захисників і захисниць України Покровської територіальній громаді на 2024-2028 роки» [48]. Далі використано фрагменти тексту даної програми із відповідними коментарями.

Програма підтримки ветеранів війни, захисників та захисниць України, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, захисників і захисниць України Покровської територіальній громаді на 2024-2028 роки (далі – Програма) покликана сприяти реалізації законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [20], «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [16], постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України щодо соціального захисту ветеранів війни та членів та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць України, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України,

та вшанування пам'яті загиблих. Основні нормативні документи представлено у пп. 1.1 даної роботи на рис. 1.1-1.3.

Під час розроблення Програми було визначено, що «суспільно-політична ситуація в Україні зумовлює значне збільшення сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах, зниження їх життєвого рівня та погіршення морально-психологічного стану» [48].

У констатуючій частині Програми зазначено основні положення щодо актуальності її започаткування й реалізації, а саме «необхідність надання додаткових соціальних гарантій ветеранам війни та членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій і Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, зокрема, у частині поліпшення фінансово-матеріального стану зазначених категорій осіб, забезпечення їх потреб у соціальному обслуговуванні та психологічній підтримці» [48].

Зазначена Програма являє собою «комплекс заходів, що здійснюється на місцевому рівні з метою фінансової та іншої соціальної підтримки осіб, які захищали незалежність та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії

Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російською Федерацією проти України, сприяння вирішенню питань матеріально-побутового забезпечення вищезазначеної категорії громадян» [48].

Метою Програми є «підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України під час забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, підтримання їх належного морально-психологічного стану, поліпшення ефективності взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з регіональними громадськими організаціями та іншими юридичними особами у сфері підтримки ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, створення у суспільстві атмосфери співчуття, підтримки та поважного ставлення до даної категорії громадян» [48].

Період реалізації програми – 2024-2028 рр. Виконання визначених Програмою заходів (Додаток Г) забезпечить організацію заходів фінансової та іншої соціальної підтримки військовослужбовців, учасників бойових дій потерпілих внаслідок російської агресії та війни в Україні, а також їх рідних, для підтримки у вирішенні ряду соціально-побутових питань і матеріальних потреб та, в разі необхідності, гідного посмертного вшанування та належного, безоплатного, для родини загиблого (померлого) у війні з РФ, поховання військовослужбовця, учасника бойових дій, на території Покровської сільської громади.

Фактичний обсяг фінансування програми буде уточнюватися щороку під час складання проєкту бюджету на відповідний рік та внесення змін до рішень про бюджет з урахуванням його реальних можливостей. Заплановано багатоджерельне фінансування заходів: фінансові ресурси місцевого бюджету, ресурси державного і обласного бюджетів, а також інші джерела фінансування, які не заборонені законодавством України, зокрема залучення коштів благодійних фондів, міжнародних проєктів технічної допомоги, подання спільних із громадськими об'єднаннями заявок на участь у спеціалізованих конкурсах тощо.

У серпні 2024 року створено Ветеранський простір Покровської територіальної громади (далі – ветеранський простір) діє при комунальному закладі «Центр культури, дозвілля, туризму та спорту Покровської сільської ради», який забезпечує діяльність простору в усіх структурних підрозділах комунального закладу [49].

За визначенням «ветеранський простір – багатофункціональний заклад, метою діяльності якого є реінтеграція ветеранів, членів їх сімей, членів сімей військовослужбовців шляхом надання їм та членам сімей таких осіб, постраждалим учасникам Революції Гідності, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України інформаційно-консультаційної підтримки та шляхом організації їх реабілітації та адаптації» [49].

Діяльність ветеранського простору будується на загальних принципах поваги до прав людини та верховенства права, законності, конфіденційності, уникнення конфлікту інтересів, пріоритету інтересів осіб, які звертаються до простору, заборони дискримінації за віком, статтю, віросповіданням, політичними поглядами тощо, компетентності та добросовісності під час надання допомоги.

За Положенням про Ветеранський простір Покровської територіальної громади, «спеціальними принципами діяльності ветеранського простору є:

– безоплатність – допомога на базі ветеранського простору є

безоплатною для всіх осіб, визначених у пункті 1.7. розділу I цього Положення;

– доступність – допомога має бути фізично доступною для осіб, які звертаються до ветеранського простору;

– професіоналізм – допомога має надаватися відповідно до найвищих стандартів професіоналізму й професійної етики, бути націлена на досягнення найкращих результатів та на задоволення потреб осіб, які звертаються до ветеранського простору;

– самостійність, незалежність та відповідальність осіб, які звертаються до ветеранського простору – лише особа, яка звертається до простору може вирішувати, який вид допомоги їй потрібен та має право в будь-який момент відмовитись від допомоги;

– впровадження принципу «рівний рівному», «ветеран для ветерана» - за можливістю, залучати до надання допомоги ветеранів та інших осіб.

– комплексність у вирішенні проблем - максимально поєднувати надання різних видів допомоги, відповідно до потреб осіб, які звернулись до ветеранського простору;

– функціонування в якості комунікаційного майданчика між органами місцевого самоврядування, організаціями громадянського суспільства та іншими особами, які готові надавати допомогу особам, визначеним категоріям осіб;

– належне перенаправлення – у разі перенаправлення особи до іншої організації, установи необхідно пересвідчитись, що йому буде надано очікувану допомогу та відповідним чином обліковувати такі перенаправлення з відслідковуванням результатів наданої допомоги;

– реєстрація та облік надання допомоги – при наданні допомоги має бути забезпечена належна реєстрація та облік осіб, які звертаються до ветеранського простору, для відображення кількісних і якісних показників роботи » [49].

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

3.1. Кращі практики Дніпропетровської області щодо підтримки ветеранів та перспективні інноваційні підходи

У Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року визначено:

– Стратегічне бачення регіону: Дніпропетровщина – смарт-регіон, інвестиційно-привабливий та екологічно безпечний, з високотехнологічними індустріальним та аграрним комплексами, потужним експортним та освітньо-науковим потенціалом, з європейським рівнем надання послуг, де мешканцям усіх населених пунктів будуть забезпечені комфортні умови життя, самореалізації та розвитку особистості;

– Фокус Стратегії – створення на рівні передових європейських стандартів у межах смарт-спеціалізації та стратегічного бачення (до кінця 2027 року) відповідних умов, базових об'єктів і елементів інфраструктури задля забезпечення інвестиційно-привабливого та екологічно-коректного іміджу території через запровадження кластерної моделі розвитку та ефективне використання інноваційного потенціалу області [50].

Серед пріоритетів Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року визначено пріоритет 3 «Забезпечення якісних умов життя» (рис. 3.1).

На реалізацію Пріоритету 3 «Забезпечення якісних умов життя» спрямовано три операційні цілі, зокрема, ціль 3.С «Забезпечення якості соціально гуманітарних послуг на рівні провідних європейських стандартів».

Ураховуючи фактори, що спричинені трансформацією економіки в умовах кризи, виникає додаткова потреба вжиття цілеспрямованих заходів соціальної підтримки на регіональному рівні, введення додаткових заходів

<i>Стратегічні цілі (пріоритети)</i>				
1. Посилення економічної конкурентоспроможності регіону	2. Екологічна та енергетична безпека	Інноваційний розвиток регіону на основі смарт-спеціалізації	3. Забезпечення якісних умов життя	4. Розвиток людського потенціалу
<i>Операційні цілі (напрями)</i>				
1.А. Зменшення економічних дисбалансів, у тому числі на основі розвитку промислово-виробничого комплексу	2.А. Створення умов для поліпшення стану довкілля	СМАРТ.А. <i>Розвиток потенціалу хімічного комплексу</i>	3.А. Розвиток інфраструктури регіону, благоустрій територій	4.А. Формування конкурентоспроможного інтелектуального капіталу
1.В. Розвиток агропромислового комплексу	2.В. Покращення управління відходами	СМАРТ.В. <i>Поліпшення умов для розвитку наукоємного виробництва, зокрема, машинобудування</i>	3.В. Підвищення до європейського рівня умов проживання мешканців області	4.В. Здоровий та культурний розвиток населення
1.С. Диверсифікація економіки монопрофільних міст	2.С. Енергоефективність та розвиток альтернативної енергетики		3.С. Забезпечення якості соціально-гуманітарних послуг на рівні провідних європейських стандартів	
1.Д. Розвиток туристичної сфери	2.Д.Розвиток екомережі та рекреаційних зон		3.Д. Підвищення ефективності публічного управління, інформатизація суспільства та розвиток е-демократії	

Рис. 3.1. Стратегічні цілі регіонального розвитку Дніпропетровської області та напрями їх реалізації [50]

підтримки та допомоги для цілого спектра цільових груп населення, характерною рисою яких є малозабезпеченість, безробіття, бездоглядність, немічність, хвороба чи самотність, інші життєві негаразди.

Зазначене актуалізувало прийняття у 2019 році Дніпропетровською обласною радою «Комплексної програми соціального захисту населення Дніпропетровської області на 2020 – 2024 роки» [43].

Метою програми є підвищення кількості та якості надання соціальних послуг, ефективності проведення регіональної політики щодо поліпшення якості життя вразливих груп населення, забезпечення державних гарантій і впровадження нових механізмів посилення адресності надання послуг, підтримки ветеранів війни, соціального захисту осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших пільгових категорій громадян.

Вирішення питань соціального захисту населення Дніпропетровської області, здійснення послідовної політики стосовно підвищення кількості та якості надання соціальних послуг, ефективності проведення регіональної політики щодо поліпшення якості життя вразливих груп населення, забезпечення державних гарантій і впровадження нових механізмів посилення адресності надання послуг, підтримки ветеранів війни, соціального захисту осіб з обмеженими фізичними можливостями, психічними захворюваннями передбачається здійснювати шляхом реалізації комплексу взаємопов'язаних завдань та заходів департаментом соціального захисту населення облдержадміністрації, іншими структурними підрозділами облдержадміністрації, виконавчими комітетами міських рад, райдержадміністраціями, об'єднаними територіальними громадами, державними цільовими соціальними фондами, громадськими організаціями за рахунок коштів бюджетів усіх рівнів, а також інших джерел, не заборонених чинним законодавством України [43].

Програма розрахована на п'ять років (2020–2024 рік) і реалізується в один етап. Програмою передбачається, зокрема, виконання таких завдань:

- забезпечення державних гарантій ветеранам війни відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

- вшанування пам'яті померлих учасників бойових дій та осіб з інвалідністю;

- забезпечення соціальної підтримки членів сімей, загиблих безпосередньо в зоні проведення антитерористичної операції, осіб на яких

поширюється чинність Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”;

– забезпечення соціальної підтримки членів сімей поліцейських, які загинули під час виконання службових обов’язків, та осіб, які виконували основні завдання та повноваження, визначені Законом України «Про міліцію», й загинули під час виконання службових обов’язків з охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю;

– забезпечення соціальної підтримки бійців-добровольців, які брали участь у захисті територіальної цілісності та державного суверенітету на сході України;

– забезпечення соціальної підтримки членів сімей осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, на яких поширюється чинність законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;

– забезпечення соціальної підтримки військовослужбовців, звільнених із військової строкової служби;

– здійснення заходів із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях.

У розглянутих стратегічних документах особливо визначено актуальність створення належної системи надання соціальних послуг на місцевому рівні – рівні територіальних громад.

У червні 2024 року Дніпропетровською обласною радою затверджено «Комплексну програму підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України Дніпропетровської області на 2024 – 2028 роки» [51].

Загальний обсяг фінансування програми 71 597,06 тис. грн. Дані щодо фінансування комплексної обласної програми представлено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Загальні обсяги фінансування Комплексної програми підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України Дніпропетровської області на 2024 – 2028 роки [51]

Джерела фінансування	Обсяги фінансування, усього	За роками виконання (тис. грн)				
		2024 рік	2025 рік	2026 рік	2027 рік	2028 рік
Державний бюджет	–	–	–	–	–	–
Обласний бюджет	61 147,06	5 470,00	10 235,45	12 539,2	14 985,66	17 916,75
Місцеві бюджети	–	–	–	–	–	–
Інші джерела	10 450,00	3 150,00	2 950,00	1 450,00	1 450,00	1 450,00
Усього	71 597,06	8 620,00	13 185,45	13 989,2	16 435,66	19 366,75

У Дніпропетровській області реалізується комплекс проєктів у сфері соціального захисту ветеранів, зокрема:

– «Я – ветеран» – комплексна послуга у ЦНАП (з літа 2023): «учасники російсько-української війни та члени їхніх родин можуть отримувати необхідні послуги в одному місці, без черг та затримок; кожне звернення вносять у базу; базовий перелік – близько ста послуг – планують розширити до 300 [52];

– розгортання комплексу послуг для ветеранів: окрім Я-Ветеран у період кінець 2023 – початок 2024 року відкривається можливість громадським організаціям отримати підтримку з боку міжнародних донорів для реалізації проєктів інтегрування ветеранів. Започатковані нові ініціативи Дніпропетровської ОВА і громадського сектору з перепідготовки ветеранів

для роботи на посадах адміністраторів ЦНАП та цифрових офіцерів громад (CDTO);

– масштабний проєкт для ветеранів ТитаниUA за ініціативи начальника Дніпропетровської обласної військової адміністрації С. Лисака: амбасадори проєкту – ветерани, які не зламали наслідки важких поранень – працюватимуть із побратимами і їхніми родинами, дітьми. Задача – надихнути героїв не здаватися та рухатися вперед [46; 47; 53];

– Путівник ветерана «Піксель» [53; 54].

За меморандумом про створення комплексного сервісу для бійців, їхніх рідних та сімей загиблих воїнів до проєкту «Я – Ветеран» долучилися 87 учасників: Дніпропетровська ОВА, Міністерство у справах ветеранів України та обласна рада, серед підписантів також райони і громади регіону, установи та організації, які надають послуги [52].

«Центр ветеранського розвитку» у місті Дніпро створений за підтримки Дніпропетровської ОВА, Університету митної справи та фінансів, Уряду Німеччини, Міжнародної організації з міграції та Благодійного фонду «МХП – Громаді». Метою діяльності центру є «професійна інтеграція та реінтеграція осіб, які звільняються або звільнені з військової служби з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, члени сімей таких осіб, члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, члени сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України (далі – ветерани) до умов цивільного життя» [55].

Центр забезпечуватиме створення сприятливих умов для реінтеграції ветеранів та членів їхніх сімей у суспільне життя за допомогою розвитку професійних навичок, перекваліфікації, сприяння зайнятості ветеранів та підготовки майбутніх помічників ветеранів. Крім освітніх програм для ветеранів й ветеранок у Центрі також проходитимуть спеціалізоване навчання майбутні помічники ветерана – ті, хто зустрине Воїнів після перемоги, та за принципом «рівний – рівному» сприятимуть поверненню Захисників і Захисниць у цивільне життя [55].

IP офіс та Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» за підтримки Дніпропетровської обласної ради та Дніпропетровської обласної асоціації органів місцевого самоврядування реалізують пілотний проєкт першого етапу програми «Lab2Market Veterano» в межах діяльності «National IP&Innovations Hub». Ця ініціатива створена, щоб ветерани та активні військовослужбовці і члени їх родин змогли стати новаторами в бізнесі, заповнивши прогалини у своїх знаннях про підприємництво із фокусом на інновації [56].

Окрім обласного центру важливо задіяти потенціал територіальних громад, адже згідно зі статтею 34 Закону України «Про місцеве самоврядування» [57], до повноважень місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення належать:

– «власні (самоврядні) повноваження: встановлення за рахунок власних коштів і благодійних надходжень додаткових до встановлених законодавством гарантій щодо соціального захисту населення; вирішення відповідно до законодавства питань про подання допомоги особам з інвалідністю, ветеранам війни та праці, сім'ям загиблих (померлих або визнаних такими, що пропали безвісти) військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас (крім військовослужбовців строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу) або відставку, особам з інвалідністю з дитинства, багатодітним сім'ям у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту житла, у придбанні будівельних матеріалів; відведення зазначеним особам у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва; організація для малозабезпечених громадян похилого віку, осіб з інвалідністю будинків-інтернатів, побутового обслуговування, продажу товарів у спеціальних магазинах і відділах за соціально доступними цінами, а також безоплатного харчування; вирішення питань про надання за рахунок коштів місцевих бюджетів ритуальних послуг у зв'язку з похованням самотніх громадян, ветеранів війни та праці, а також

інших категорій малозабезпечених громадян; подання допомоги на поховання громадян в інших випадках, передбачених законодавством;

– делеговані повноваження:

підготовка і подання на затвердження ради цільових місцевих програм поліпшення стану безпеки і умов праці та виробничого середовища, територіальних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття, організація їх виконання;

забезпечення здійснення передбачених законодавством заходів щодо поліпшення житлових і матеріально-побутових умов осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, громадян, реабілітованих як жертви політичних репресій, військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, сімей, які втратили годувальника, багатодітних сімей, громадян похилого віку, які потребують обслуговування вдома, до влаштування в будинки осіб з інвалідністю і громадян похилого віку, які мають потребу в цьому, дітей, що залишилися без піклування батьків, на виховання в сім'ї громадян;

вирішення відповідно до законодавства питань надання соціальних послуг особам та сім'ям з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, забезпечення утримання та виховання дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;

прийняття рішень про створення на підприємствах, в установах та організаціях спеціальних робочих місць для осіб з обмеженою працездатністю, організація їх професійної підготовки, а також погодження ліквідації таких робочих місць» [57].

В ході децентралізації повноваження з надання соціальних послуг населенню передають з центрального рівня на місцевий, тобто – об'єднаним територіальним громадам. З 1 січня 2020 року стала чинною нова редакція Закону України «Про соціальні послуги» [33]. Отже з початку 2020 року змінився розподіл повноважень центральних та місцевих органів влади, а також встановлено систему соціальних послуг та її учасників, етапи

визначення потреб, планування, організації та фінансування соціальних послуг. Повноваження у сфері соціальних послуг передають громадам – максимально близько до отримувачів цих послуг. Такі повноваження визначаються новою редакцією Закону України «Про соціальні послуги» як власні повноваження громад. Щоб реалізувати їх, в громаді мають створити відповідний структурний підрозділ. Кожна ОТГ буде зобов'язана надавати базові соціальні послуги. Водночас, кожна соціальна послуга надаватиметься за відповідним соціальним стандартом, який затверджує Міністерство соціальної політики [33].

Сучасні підходи до соціального обслуговування в об'єднаних територіальних громадах передбачають створення інтегрованої моделі центру надання соціальних послуг, до роботи якого залучаються всі наявні в громаді провайдери соціальних послуг, незалежно від форм власності. Це дає змогу, використовуючи метод кейс-менеджменту, збільшувати кількість, різноманітність та якість соціальних послуг для мешканців громади.

Міністерство соціальної політики вважає одним із пріоритетів розвиток послуг соціального характеру на рівні громад, постійно працює над тим, щоб наблизити соціальні сервіси до людей, зробити їх максимально простими і зручними, підвищити їх якість. ЮНІСЕФ та партнери проекту «СПІЛЬНО. Соціальні послуги для сімей у громадах» провели аналіз системи соціальних послуг у 12 громадах на Сході України. За результатами аналізу було напрацьовано десять основних рекомендацій, які допоможуть покращити послуги у громаді. Ці рекомендації універсальні і можуть стати в пригоді іншим громадам, які зараз працюють над розвитком системи соціальних послуг (рис. 3.2) [58].

Схарактеризуємо десять основних рекомендацій, які допоможуть покращити послуги у громаді [58]:

1. «Затвердити порядок міжвідомчої взаємодії. Для ефективного надання соціальних послуг усі муніципальні органи мають взаємодіяти між собою. Наприклад, вчителі та лікарі мають знати чіткий алгоритм дій у випадку, якщо помітили ознаки насильства в родині чи недбалого ставлення

до дитини. Аби взаємодія була безперервною, вона має бути визначена в офіційних документах та не залежати від особистих зв'язків між працівниками різних підрозділів.

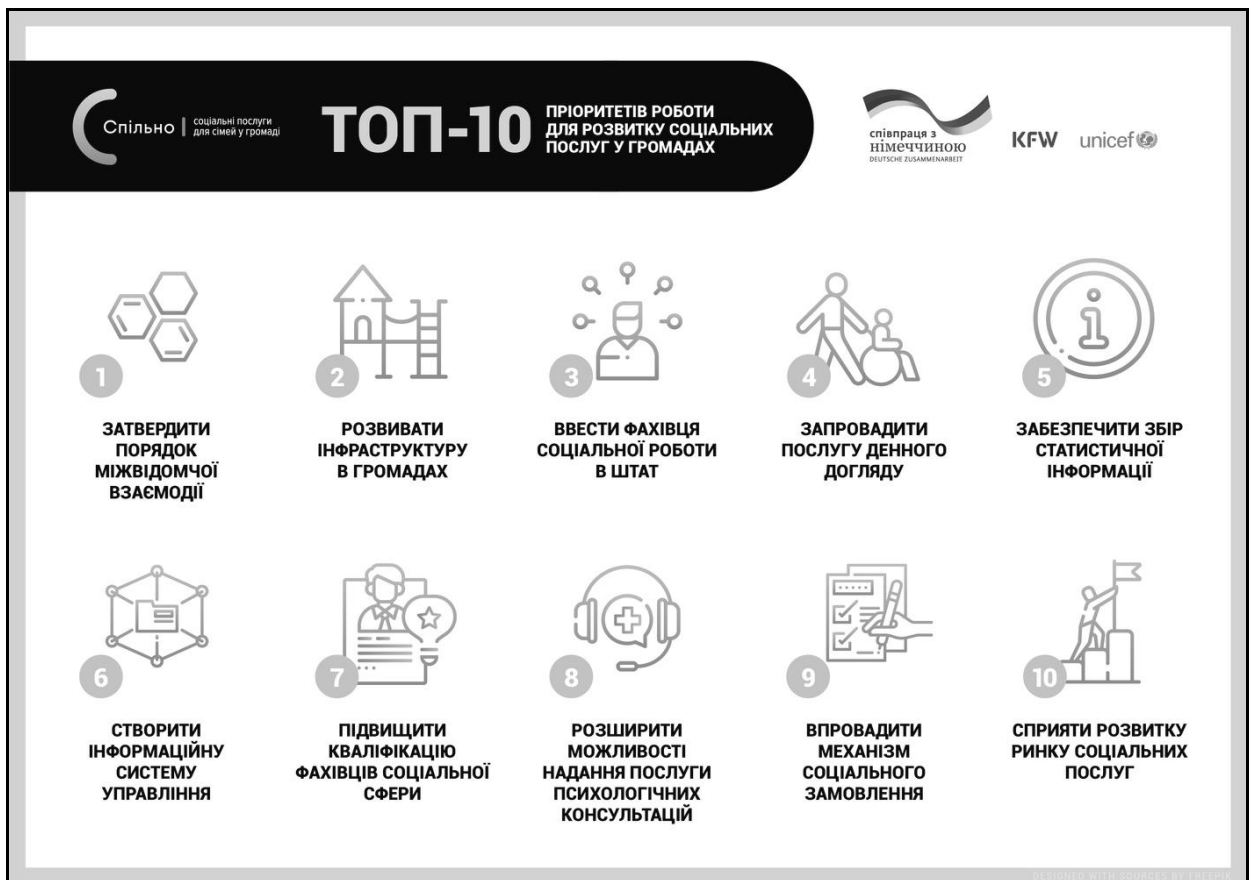

Рис. 3.2. Інфографіка «Топ-10 пріоритетів роботи для розвитку соціальних послуг у громадах» [58]

2. Розвивати інфраструктуру в громадах. Йдеться і про розвиток центрів надання соціальних послуг, і про дороги та транспортне сполучення, від яких залежить доступність цих центрів для усіх категорій, у тому числі для людей з інвалідністю. За принципом безбар'єрності має розвиватись й інша місцева соціальна інфраструктура, у тому числі дитячі майданчики.

3. Ввести фахівця соціальної роботи в штат. Саме цей спеціаліст, що має необхідну фахову підготовку та кваліфікацію, спеціалізується на здійсненні соціальної роботи з сім'ями, дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах. Цей фахівець відповідає за оцінку потреб громади у різних соціальних послугах, а також розробляє індивідуальні плани для

роботи з кожним конкретним випадком сім'ї, яка опинилась у кризі, визначає форми та методи допомоги.

4. Запровадити послугу денного догляду. У проаналізованих громадах ця послуга перша у списку серед найбільш затребуваних. Батьки, які виховують дітей з інвалідністю, потребують допомоги та попередження емоційного вигорання. Актуальною ця послуга буде і для дітей із сімей, які знаходяться у складних життєвих обставинах. У громадах, в яких вже працює така послуга, необхідно забезпечити належне інформування населення про можливість скористатись нею, а також організувати доступ до неї та належну якість.

5. Забезпечити збір статистичної інформації. Збір даних дозволяє ефективно використовувати бюджетні кошти, а також втілити базовий принцип «нікого не залишити осторонь». Брак якісних статистичних даних часто призводить до того, що бюджетні кошти витрачаються «навмання». Ведення статистики, в межах повноважень місцевих рад, дозволить визначити цільовий фокус та підійти до проблеми соціального захисту вразливого населення комплексно та найбільш ефективно. Важливо, аби місцеві органи влади були обізнані та вміли користуватись різними джерелами статистичної інформації, яка збирається на районному, обласному та національному рівнях.

6. Створити інформаційну систему управління. Часто трапляється, що дані різних соціальних установ суперечать одне одному. Це заважає зрозуміти реальну кількість сімей, які потребують соціальної підтримки. Відповідно, неможливо і розробити якісну місцеву політику, яка б відповідала потребам цих сімей. Цю проблему вирішує єдина система обміну і перевірки інформації, а також механізм розробки спільних рішень в інтересах дітей та їх родин.

7. Підвищити кваліфікацію фахівців соціальної сфери. Як і будь-яка інша сфера, соціальна робота не стоїть на місці: з'являються нові підходи та інструменти роботи. Наприклад, важливим трендом сучасної соціальної

роботи є застосування інструменту «ведення випадку» або «кейс-менеджмент». Важливо, аби соціальні працівники отримували доступ до передового досвіду та переймали найкращі практики.

8. Розширити можливості надання послуги психологічних консультацій. Велика кількість стресових факторів, які впливають на дітей та їх батьків, особливо тих, які мають порушення розвитку чи інвалідність, можуть призвести до важких психологічних станів та складних життєвих ситуацій. Звернутися по психологічну підтримку та турбуватись про своє психічне здоров'я – це нормально. Вчасно надана консультація чи серія консультацій психолога, який працює на рівні громади, може запобігти таким негативним соціальним наслідкам як розлучення батьків, потрапляння дитини в інтернат, домашнє насилля.

9. Впровадити механізм соціального замовлення. Тепер українське законодавство дозволяє закуповувати якісні соціальні послуги не тільки у традиційних надавачів – державних установ, але й від не-державних суб'єктів: громадських та релігійних організацій, локальних бізнесів. Впровадити таку закупівлю можливо через механізм соціального замовлення. Цей механізм дозволяє підвищити якість соціальних послуг та зробити їх більш людино-орієнтованими.

10. Сприяти розвитку ринку соціальних послуг. Найкраще розвиток будь-яких сервісів, у тому числі й соціальних послуг, стимулює наявність конкуренції. Тому громада має проводити відкриті конкурси на закупівлю соціальних послуг, у яких зможуть брати участь як державні, так і громадські організації чи приватні установи - надавачі послуг. При цьому місцева влада має забезпечити належний контроль за якістю цих послуг» [58].

Органи місцевого самоврядування стикаються з низкою перешкод для ефективного здійснення зазначених повноважень. Тому надзвичайно корисною є допомога національних та міжнародних програм і проєктів, професійних асоціацій. Так, за підтримки Асоціації об'єднаних територіальних громад створено Секторальну платформу «Соціальний

захист» [59] як майданчик, що спрямований на розвиток системи соціального захисту в громаді та покращення соціальних послуг (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Інфографіка «Секторальна платформа «Соціальний захист» [59]

Місія платформи – сприяння гармонійному розвитку ОТГ, лобіювання їх інтересів у сфері соціального захисту та надання відповідних послуг в громадах. Підвищити кваліфікацію працівників у сфері надання соціальних послуг. Платформа надає консультаційну допомогу, експертну підтримку та інші послуги своїм членам у сфері створення безпечного середовища в ОТГ, вивчає та імплементує в життя громад кращі практики, успішний іноземний досвід, системно моніторить стан законодавства та його застосування, готує пропозиції з питань формування та реалізації політики Асоціації ОТГ на регіональному і національному рівнях [59].

3.2. Пропозиції щодо розвитку ветеранського простору Покровської територіальної громади Дніпропетровської області

За Положенням про ветеранський простір Покровської територіальної громади соціальні послуги надаються впродовж робочого дня працівниками відділів, служб Покровської сільської ради, її виконавчих органів, комунальних закладів, підприємств Покровської територіальної громади, за відповідними напрямками діяльності в межах заходів, які визначені державними стандартами соціальних послуг [49].

Основними напрямки діяльності простору є:

- інформаційно-консультаційна підтримка відвідувачів простору;
- надання психологічної допомоги відвідувачам простору;
- надання правничої допомоги відвідувачам простору;
- здійснення професійної адаптації відвідувачів простору, включаючи розвиток навичок цифрової грамотності;
- організація дозвілля та активного відпочинку відвідувачів простору [49].

Завданнями простору відповідно до напрямів діяльності є:

- створення умов для надання інформаційно-консультаційної підтримки, психологічної допомоги та професійної адаптації;
- організація у просторі колективних зустрічей та заходів у сфері фізичного та ментального здоров'я;
- забезпечення обміну досвідом та впровадження нових технік, інструментів підтримки та допомоги;
- організація дозвілля;
- проведення інформаційно-просвітницької роботи, включаючи, конференції, форуми, семінари, тренінги, майстер-класи тощо;
- сприяння утвердженню української національної та громадянської ідентичності, загальнолюдських і національних цінностей;
- організація заходів з відзначення святкових, пам'ятних та історичних

дат, пов'язаних із вшануванням ветеранів війни;

– сприяння стійкості громад за результатами ефективної діяльності простору;

– взаємодія за напрямками діяльності простору з органами місцевого самоврядування, місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами центральних органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями ветеранів війни, волонтерськими та іншими громадськими об'єднаннями [49].

Ветеранський простір відповідно до напрямку своєї діяльності може передбачати такі функціональні зони: індивідуальної роботи; неформального спілкування; проведення тренінгів; масових заходів; дозвілля; ігрову зону для дітей; адміністративні [49].

Особи, які надають послуги у ветеранському просторі, повинні мати достатній фаховий рівень для надання послуг за визначеними напрямками діяльності, що підтверджується документами про освіту державного зразка. Відділи, служби Покровської сільської ради, її виконавчих органів, комунальних закладів, підприємств Покровської територіальної громади повинні створити умови для підвищення кваліфікації працівників, сприяння їх формальному та неформальному професійному навчанню. Ветеранський простір, за потреби, може залучати інших фахівців підприємств, установ, організацій усіх форм власності для надання послуг, напрям діяльності яких відповідає видам послуг, які надаються, за умови, що вони мають відповідний фаховий рівень, що підтверджується документом про освіту державного зразка. До роботи простору можуть бути залучені у визначеному законодавством порядку фахівці, які надають вторинну правничу допомогу, соціальні, адміністративні, реабілітаційні та інші послуги [49].

На наш погляд, надзвичайно важливим є забезпечення усього комплексу послуг, зокрема з профілактики, підтримки, супроводу тощо, а також із залученням широкого кола професійних надавачів послуг (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Класифікація соціальних послуг [12, с. 7]

У ветеранському просторі може надаватися, включаючи: психологічну діагностику, психологічну просвіту та інформування, психологічне консультування, психологічну підтримку і супроводження, групову роботу тощо (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Напрями психологічної допомоги у вигляді психологічної реабілітації, які можуть реалізовуватися у ветеранському просторі

Напрями психологічної допомоги	Зміст послуг за напрямом
Психологічна діагностика	оцінка актуального психологічного стану та індивідуально-психологічних особливостей особи, контроль за її психічним станом, визначення потреби та оптимальних методів психологічної реабілітації
Психологічна просвіта та інформування	інформування особи для формування розуміння закономірностей функціонування людської психіки, поведінки людей в екстремальних умовах, формування навичок і способів управління можливостями власної психіки, надання самопомоги та першої психологічної допомоги іншим особам, а також готовності та бажання отримувати професійну психологічну допомогу в разі потреби
Психологічне консультування	комплекс заходів, які здійснюються психологом і спрямовані на надання отримувачу послуг інформації з психологічних питань, емоційної підтримки, допомоги у прийнятті усвідомлених рішень та

Напрями психологічної допомоги	Зміст послуг за напрямом
	оцінці власних психологічних ресурсів для зміни поведінки, на розвиток відповідальності за власну поведінку, самосвідомості та зміну ставлення до проблеми, підвищення стресостійкості та психологічної культури
Психологічна підтримка і супроводження	система соціальнопсихологічних способів і методів, застосування яких сприяє соціальнопрофесійному самовизначенню особистості в ході відновлення її здібностей, ціннісних орієнтирів і самосвідомості, підвищенню її конкурентоспроможності та адаптованості, подоланню стресових та інших життєвих ситуацій і запобіганню виникненню психологічних кризових станів
Групова робота	проведення психологічних тренінгів, інтерв'ю, занять із психологічної просвіти (та інформування, груп підтримки із застосуванням стандартизованих процедур, спрямованих на саморозкриття учасників таких) груп, актуалізацію наявного досвіду і пошук шляхів розв'язання власних психологічних проблем, формування навичок самопізнання та саморозвитку, опанування нових комунікативних і поведінкових стратегій

Джерело: склано автором за матеріалами [49]

Види послуг із психологічної реабілітації визначаються за результатами психологічної діагностики, з урахуванням індивідуальних потреб осіб. Психологічна допомога може здебільшого надаватися на базі ветеранського простору, а також на громадських засадах можуть залучатися фахівці інших установ та закладів громади, які мають відповідну освіту та пройшли навчання для роботи з категоріями осіб, які можуть звертатися до ветеранського простору. Також на платній основі можуть залучатися спеціалісти інших установ та організацій, фізичні особи, які мають відповідний досвід [49].

У разі необхідності застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу з метою діагностики, лікування, профілактики, реабілітації розладів психіки і поведінки, кризових станів, соматичних розладів, у походженні яких провідним чинником є психологічний, корекції психічного стану людини, її особистості, особи мають бути направлені до закладів охорони здоров'я, що мають відповідні психотерапевтичні кабінети,

відділення, центри. Психологічна допомога може надаватися в індивідуальній та груповій формі. Форму, вид та обсяг такої психологічної допомоги обирає отримувач послуг або його законний представник [49].

Ветеранський простір має забезпечити умови для ведення, оформлення та зберігання документації із психологічної реабілітації (індивідуальних планів психологічної реабілітації, карток психологічного супроводу) з дотриманням вимог законодавства щодо захисту персональних даних отримувачів послуг відповідно до вимог чинного законодавства України.

У ветеранському просторі можуть бути організовані групи підтримки, самодопомоги та взаємодопомоги [49].

Групи підтримки – добровільні об'єднання осіб, котрі мають схожі проблеми та кризові життєві обставини, зустрічаються протягом тривалого часу з метою надання взаємної допомоги та підтримки, обміну інформацією й ресурсами, що можуть бути корисними для вирішення їх проблем. Специфіка таких груп полягає в тому, що відповідальність за організацію й проведення зустрічей покладена на фахівця, а не на учасника групи. Групи підтримки можуть трансформуватися у групи само-, взаємодопомоги, якщо з'являться активні учасники, які здатні організувати й самостійно вести групу само-, взаємодопомоги.

Групи само-, взаємодопомоги - це добровільні об'єднання, учасники яких, маючи подібний досвід, загальну життєву проблему або ситуацію (хронічне захворювання, залежність, особистісна драма, ситуація дискримінації в суспільстві, потреба відстоювати свої права тощо), об'єднуються для співпраці з метою зміни особистих життєвих обставин, реалізації власних потреб або потреб групи.

Діяльність груп підтримки, само-, взаємодопомоги базується на: добровільності участі та забезпеченні однакових прав для всіх учасників; розумінні необхідності допомогти в першу чергу собі; активній та безперервній співпраці учасників групи; регулярності зустрічей; анонімності та нерозголошенні отриманої інформації третім особам; відповідальності за

себе та за те, що відбувається в групі [49].

На базі ветеранського простору може впроваджуватися допомога за принципом «рівний рівному». Надання допомоги за принципом «рівний рівному» полягає в тому, що особа з числа ветеранів та членів їх сімей, інших осіб, визначених у Положенні, в індивідуальній чи груповій формі надає психологічну підтримку, сприяє формуванню настанов, відповідних навичок серед осіб, рівних за певною ознакою, з подібними проблемами [49].

Правнича допомога. У ветеранському просторі може надаватися правнича допомога, що передбачає надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, надання особі допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації, що спрямоване на забезпечення реалізації прав і свобод осіб, які звертаються до ветеранського простору, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення [49].

Проведення заходів для підвищення професійного рівня та профорієнтації, інформування про пріоритетні умови у громаді для створення і розвитку бізнесу ветеранами та їх сім'ями. Діяльність проводиться у тісній співпраці з структурними підрозділами Державного центру зайнятості з метою працевлаштування ветеранів за запитами роботодавців, а також отримання освіти, перекваліфікації тощо за рахунок відповідних державних, регіональних або місцевих програм. До тренінгових профорієнтаційних занять з особами, визначеними цим Положенням, можуть залучатися на безоплатній основі відповідні працівники усіх установ та організацій громади [49].

Особи, залучені до діяльності ветеранського простору, зокрема працівники відділу економічного розвитку та інвестицій Покровської сільської ради, повинні в індивідуальному порядку за зверненням, а також публічно надавати інформацію щодо актуальності проєктів для підтримки підприємницької діяльності ветеранів та їх сімей: державних і регіональних

програм, надання вітчизняних і міжнародних грантів, а також пріоритетних умов створення і розвитку бізнесу ветеранами та їх сім'ями на території громади; за необхідності, надавати методичну підтримку в оформленні документів (проектних заявок, бізнес-планів) для участі осіб у вище згаданих проєктах [49].

Організація дозвілля та активного відпочинку для учасників ветеранського простору. Для організації дозвілля осіб, визначених Положенням, комунальний заклад «Центр культури, дозвілля, туризму та спорту Покровської сільської ради» разом із відділом освіти, молоді спорту, культури та туризму Покровської сільської ради розробляють план заходів із безпосереднім залученням культурних та освітніх закладів громади. До участі в організованих патріотичних, військово-патріотичних, інформаційно-просвітницьких, мистецьких, культурно-масових, фізкультурних і спортивних заходів обов'язково запрошуються учасники бойових дій, ветерани війни, волонтери; участь у таких заходах заздалегідь обговорюється із запрошеними: враховуються їх ініціатива, бажання та умови [49].

Організація роботи мобільних груп допомоги. Ветеранський простір може організовувати роботу мобільних груп за межами простору із залученням фахівців Покровського сільського центру надання соціальних послуг за напрямками діяльності простору особам, які не мають можливості особисто звернутися до простору, зокрема, які живуть у віддалених населених пунктах громади. Можливе виїздне проведення як індивідуальних, так і групових консультацій. До складу мобільних груп допомоги можуть входити особи, які надають психологічну та правову допомогу, із урахуванням діяльності груп взаємодопомоги та впровадження допомоги за принципом «рівний рівному». Мобільні групи забезпечуються автомобільним транспортом та паливом за рахунок місцевого бюджету. Для ефективної організації роботи мобільних груп забезпечується координація зі старостами сільської ради. Мобільні виїзди мають здійснюватися відповідно до затвердженого графіка, попередньо погодженого із сільським головою.

Зазначені графіки виїздів мають бути оприлюднені в усіх можливих засобах масової інформації, сторінках в соціальних мережах, офіційному веб-сайті громаді. Під час роботи мобільної групи може надаватися психологічна допомога, правнича допомога, консультування та інформаційно-просвітницька діяльність. [49].

Подальший розвиток ветеранського простору можливий за такими напрямками:

– розширення спектру послуг і входження Ветеранського простору Покровської територіальної громади Дніпропетровської області до числа надавачів послуг, які відображаються на е-карті послуг для ветеранів війни проєкту Е-ветеран (рис. 3.5);

Рис. 3.5. е-Карта послуг для ветеранів війни в громадах [60]

е-Карта з надання послуг ветеранам війни з боку державних, недержавних та міжнародних організацій є візуалізацією інформації про послуги, які надаються ветеранам та членам їх сімей в громадах всієї України. е-Карта є динамічною та оновлюється щоденно [60].

– залучення до діяльності Ветеранського простору Покровської територіальної громади Дніпропетровської області у контексті підсилення реінтеграції ветеранів широкого кола заінтересованих сторін та підготовка помічників ветеранів (рис. 3.6);

Групи	Роль та важливість
Учасники бойових дій / ветерани	<ul style="list-style-type: none"> ■ Важливо забезпечити постійну взаємодію з ветеранами впродовж усього процесу реінтеграції, з ними слід радитися й залучати їх до розробки заходів, спрямованих на реінтеграцію. Потрібно розробити різні формати взаємодії та спілкування з ветеранами, які б давали їм змогу брати повноцінну участь у цьому процесі, зокрема, щоб уникнути нереалістичних очікувань щодо послуг чи підтримки з їхнього боку. ■ Важливо також спробувати забезпечити врахування низки поглядів і відзначених відмінностей, наприклад, на гендерній основі, за віком чи за географічним розташуванням. Це може легко зробити одна група, яка вміє добре висловлювати свою позицію.
Лідери та творці думки	<ul style="list-style-type: none"> ■ Важливо забезпечити підтримку з боку політиків та інших лідерів громади, оскільки вони впливають на підтримку з боку громади й можуть суттєво допомогти з розв'язанням складних питань, якщо вони виникатимуть. Слід докласти зусиль, щоб залучати їх до планування й консультування, а також на постійній основі враховувати погляди чоловіків і жінок, щоб забезпечити їхню підтримку.
Ключові провайдери послуг	<ul style="list-style-type: none"> ■ Вони будуть важливими джерелами інформації щодо ситуації на місцях (наприклад, щодо охорони здоров'я, освіти тощо), але їм також потрібна буде інформація та зворотний зв'язок для того, щоб здійснювати власне операційне планування і розподіляти ресурси.
Роботодавці	<ul style="list-style-type: none"> ■ Потенційні роботодавці / групи приватного сектору можуть бути важливими джерелами інформації про можливості працевлаштування та місцевий ринок праці.
Громадянське суспільство	<ul style="list-style-type: none"> ■ Сюди належать групи громадянського суспільства, залучені до надання послуг, адвокації чи надання технічної підтримки й консультацій з конкретних питань.
Засоби масової інформації та комунікаційні платформи	<ul style="list-style-type: none"> ■ Хоча їх часто не вважають зацікавленою стороною, однак засоби масової інформації можуть відігравати важливу роль у забезпеченні підтримки будь-яких заходів, спрямованих на реінтеграцію. Важливо визначити їх і залучити належним чином.

Рис. 3.6. Групи заінтересованих сторін у процесах реінтеграції ветеранів

– інтегрування діяльності Ветеранського простору Покровської територіальної громади Дніпропетровської області із напрямками соціального супроводу військовослужбовців та членів їх родин, якими опікується Національна соціальна сервісна служба України (рис. 3.7).

НАЦІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНА СЕРВІСНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Соціальний супровід військових та їхніх сімей у військових частинах ЗСУ

- Надання психосоціальної підтримки військовослужбовцям та членам їх сімей
- Забезпечення послідовності та доступності соціальних послуг
- Запобігання виникненню складних життєвих обставин, раннє виявлення таких обставин
- Підвищення ефективності роботи з подолання складних життєвих обставин та мінімізації їх наслідків

Запровадження комплексної соціальної послуги формування життєстійкості

Центри у громадах:

- Підтримка психічного здоров'я населення, адаптація до кризових ситуацій під час війни
- Зміцнення сімейних і родинних зв'язків
- Підвищення соціальної згуртованості громади

Рис. 3.7. Комплекс послуг соціального супроводу військових та їхніх сімей у військових частинах і Центрах життєстійкості громад [61]

Зазначене актуалізує потребу створення у Покровській територіальній громаді Дніпропетровської області Центру життєстійкості – безбар'єрного простору, де родичі військовослужбовців, ветерани та ветеранки, батьки з

дітьми, внутрішньо переміщені особи, і кожен, хто потребує допомоги фахівця, можуть отримати сімейні та особисті консультації, долучитися до груп взаємопідтримки для людей зі спільним життєвим досвідом, відвірвати тренінги та навчання із самопомоги та розвитку батьківських навичок тощо. Станом на жовтень 2024 року в Україні працювало 180 центрів життєстійкості. Передбачається, що до кінця 2024 року у громадах працюватимуть 250 таких просторі [62].

Для реалізації проекту створення Центру життєстійкості територіальної громади необхідно скористатися настановами, які подано у Постанові Кабінета Міністрів України «Про організацію діяльності та забезпечення функціонування центрів життєстійкості» від 23 січня 2024 р. № 83 [63] та рекомендаціями Міністерства соціальної політики України та Національної соціальної сервісної служби України (рис. 3.8).

Рис. 3.8. Комплекс послуг соціального супроводу військових та їхніх сімей у військових частинах і Центрах життєстійкості громад [61]

Важливою складовою втілення розроблених пропозицій є налагодження співпраці із громадськими організаціями та фахівцями, які будуть готові стати надавачами послуг Центру життєстійкості.

ВИСНОВКИ

1. Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні визначено основні повноваження органів місцевого самоврядування базового рівня у сфері соціального захисту, що передбачають: надання соціальної допомоги через територіальні центри; надання структурними підрозділами територіальних органів центральних органів виконавчої влади на базовому рівні послуг з соціального захисту населення (виплата пенсій, субсидій, компенсацій, забезпечення надання пільг).

Основним нормативним документом предметної сфери дослідження є Закон України «Про соціальний і правовий статус військовослужбовців та членів їх сімей», який «визначає основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей, встановлює єдину систему їх соціального та правового захисту, гарантує військовослужбовцям та членам їх сімей в економічній, соціальній, політичній сферах сприятливі умови для реалізації їх конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни та регулює відносини у цій галузі

2. Сучасна система соціального захисту військовослужбовців є надскладною для сприйняття неспеціалістами. Тому в останні роки як Міністерством оборони України та окремими ланками Збройних Сил України, громадськими об'єднаннями реалізуються процеси інформування та роз'яснення, зокрема у цифровому просторі.

Діюча система грошового забезпечення військовослужбовців створена на принципах, які існували в радянській армії. Основна проблема, на яку вказують експерти – співвідношення основних і додаткових видів грошового забезпечення. В Україні співвідношення 45/55 % породжує ряд недоліків: непрозорість системи та її висока корупціогенність через можливість «вручну» встановлювати оклади, надбавки й премії; дисбаланс між категоріями посад, складністю виконуваних завдань, військовими званнями,

виконуваними з та розмірами посадових окладів; відсутність стимулювання до професійного зростання; відсутність сприяння прозорості й справедливості призначення пенсій. Натомість у країнах НАТО зазначене співвідношення складає 70-80 / 20-30 %, базується на виплатах за військове звання та вислугу років або рівень органу управління збройних сил (перша частина).

Водночас, значних результатів досягнуто у цифровізації доступу до державних послуг для ветеранів: створено окремий блок на порталі Дія, реалізується проєкт Е-ветеран, із грудня 2024 року запроваджено комплексну цифрову послугу за однією заявою через портал Дія.

Із 2023 року в Україні реалізується експериментальний проєкт із запровадження договірної форми надання соціальної послуги із соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил. З метою спрощення отримання державної підтримки для військовослужбовців, ветеранів та членів їх сімей у грудні 2024 року розпочато експериментальний проєкт із запровадження комплексної цифрової публічної послуги за однією заявою через портал Дія.

3. Станом на грудень 2024 року у Покровській територіальній громаді Дніпропетровської області: понад 300 осіб є військовослужбовцями, родини яких проживають у громаді; 29 військовослужбовців загинули, у них залишилося 31 член родини, зокрема, шість дітей віком до 18 років; 15 ветеранів та їх сімей

Для сімей військовослужбовців Покровської територіальної громади реалізується комплекс заходів соціального захисту та надаються послуги соціальної підтримки. Особу увагу приділяється дітям: подарунки до світ, організація відпочинку в оздоровчих таборах, матеріальна допомога.

У червні 2024 року створено Відділ ветеранської політики. Прийнято «Програму підтримки ветеранів війни, Захисників і Захисниць України, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України Покровської територіальної громади на

2024-2028 роки». Створено «Ветеранський простір» при КЗ «Центр культури, дозвілля, туризму та спорту Покровської сільської ради».

4. Проаналізовано підходи до планування у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей у Покровській територіальній громаді Дніпропетровської області, зокрема розглянуто основні положення прийнятої у серпні 2024 року «Програми підтримки ветеранів війни, Захисників і Захисниць України, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України Покровської територіальної громади на 2024-2028 роки», метою якої є підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України під час забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, підтримання їх належного морально-психологічного стану, поліпшення ефективності взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з регіональними громадськими організаціями та іншими юридичними особами у сфері підтримки ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, створення у суспільстві атмосфери співчуття, підтримки та поважного ставлення до даної категорії громадян».

5. Визначено, що у Дніпропетровській області реалізується комплекс проєктів у сфері соціального захисту ветеранів, зокрема: «Я – ветеран» – комплексна послуга у ЦНАП; розгортання комплексу послуг для ветеранів: окрім Я-Ветеран у період кінець 2023 – початок 2024 року відкривається можливість громадським організаціям отримати підтримку з боку міжнародних донорів для реалізації проєктів інтегрування ветеранів. Започатковані нові ініціативи Дніпропетровської ОВА і громадського сектору з перепідготовки ветеранів для роботи на посадах адміністраторів ЦНАП та цифрових офіцерів громад (CDTO); масштабний проєкт для

ветеранів ТитаниUA, у межах якого амбасадори проєкту – ветерани, які не зламали наслідки важких поранень – працюватимуть із побратимами і їхніми родинами, дітьми. Задача – надихнути героїв не здаватися та рухатися вперед; путівник ветерана «Піксель»; «Центр ветеранського розвитку» у місті Дніпро; Lab2Market Veterano – створення умов, щоб ветерани та активні військовослужбовці і члени їх родин змогли стати новаторами в бізнесі, заповнивши прогалини у своїх знаннях про підприємництво із фокусом на інновації.

6. Розроблено комплекс пропозицій щодо розвитку ветеранського простору громади:

– розширення спектру послуг і входження Ветеранського простору Покровської територіальної громади Дніпропетровської області до числа надавачів послуг, які відображаються на е-карті послуг для ветеранів війни проєкту Е-ветеран;

– залучення до діяльності Ветеранського простору Покровської територіальної громади Дніпропетровської області у контексті підсилення реінтеграції ветеранів широкого кола заінтересованих сторін та підготовка помічників ветеранів;

– інтегрування діяльності Ветеранського простору Покровської територіальної громади Дніпропетровської області із напрямками соціального супроводу військовослужбовців та членів їх родин, якими опікується Національна соціальна сервісна служба України.

Зазначені напрями актуалізують потребу створення у Покровській територіальній громаді Дніпропетровської області Центру життєстійкості.

Розроблені під час підготовки кваліфікаційної роботи магістра пропозиції подані на розгляд керівництва Покровської територіальної громади Нікопольського району Дніпропетровської області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Гринчишин І. М. Інституційні засади трансформації системи соціального захисту в Україні. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 6 (128). С. 104–107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2017_6_25.
3. Реформа сфери соціальних послуг в умовах децентралізації. Децентралізація : веб-сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua/social>.
4. Соколова Ю., Бондаренко М. Структура, жінки в армії та західна зброя: як повномасштабна війна змінила ЗСУ. *Факти : веб-сайт*. 06.12.2024. URL: <https://fakty.com.ua/ua/svit/20241215-vony-zh-braty-papa-rymskyj-pomolyvsya-ne-lyshe-za-ukrayincziv-a-j-rosiyan/>.
5. Нежигай І. Україна планує мобілізувати додатково 160 тис. людей – секретар РНБО. *Факти : веб-сайт*. 29.10.2024. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20241029-ukrayina-planuye-mobilizuvaty-dodatkovovo-160-tys-lyudej-sekretar-rnbo/>.
6. Собченко В. В. Трансформація системи державного управління соціальним захистом населення : автореф. дис... канд. наук з держ. управління: 25.00.01 ; Національна акад. держ. упр. при Президентові України. Харківський регіон. ін-т держ. упр. Харків, 2005. 20 с. URL: http://www.ukrbook.net/litopys/avtoreferat/2006/La_4_06.pdf.
7. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні : аналіт. доп. / О. О. Кочемировська, О. М. Пищуліна. Київ : НІСД, 2012. 88 с.
8. Сайнецький О. П. Зміст та особливості соціального забезпечення військовослужбовців як правового явища. *Митна справа*. 2013. № 5 (89). С. 204–209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_5%282.2%29_37.
9. Саричев В. І. Сучасні трансформації механізмів соціального захисту

в країнах ЄС як складова розвитку людства. Ефективна економіка. 2013. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2348>.

10. Пругло Я. Фахівці розробили рекомендації, які допоможуть військовослужбовцям отримати від держави соціальний захист. *Полтавщина : веб-сайт*. 31.10.2015. URL: <https://poltava.to/news/32168/>.

11. Філіпчук В. Р. Соціальний захист населення: зміст категорії та відповідність викликам глобалізації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 20(3). С. 106–110. DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_20%283%29_24.

12. Функціонування системи соціальних послуг в Україні: короткий опис / авт.: О. Нечосіна. Київ : Проект «Соціальні послуги в громадах – підтримка реформи соціальної політики в Україні», 2019. 16 с. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/510/3._Функціонування_системи_соціальних_послуг_в_Україні.pdf.

13. Сидоренко А. О. Соціальний захист членів сімей військово-службовців в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6. С. 151–155. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.06.27>.

14. Павленко В. С. Захист прав військовослужбовців та їх сімей: міжнародно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 131–133. URL: http://lsey.org.ua/7_2020/34.pdf.

15. Циганок В. М. Сучасний стан законодавства України про соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 6. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.06.64>.

16. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.

17. Соціальне забезпечення та підтримка військовослужбовців та

членів їх сімей. *Міністерство Оборони України : веб-сайт.* 2024. URL: <https://social.mil.gov.ua/socialniy-i-pravovyi-zakhyst/socialniy-garantiy.html>.

18. Соціальне забезпечення та підтримка військовослужбовців та членів їх сімей : пам'ятка / Департамент соціального забезпечення Міністерства Оборони України, Головне управління соціальної підтримки. *Міністерство Оборони України : веб-сайт.* 2024. URL: <https://social.mil.gov.ua/socialniy-i-pravovyi-zakhyst/socialniy-garantiy.html>.

19. Про затвердження Інструкції про організацію у Збройних Силах України соціального і правового захисту військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, призваних на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, та членів їхніх сімей, працівників Збройних Сил України : Наказ Міністерства оборони України від 19.01.2016 № 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0478-16#Text>.

20. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 № 3551-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.

21. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 № 2262-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>.

22. Захищаємо своїх. Гарантуємо захист. *Військово-морські сили Міністерства оборони України : веб-сайт.* 2024. URL: <https://navy.mil.gov.ua/sotsialnij-zahist-vijskovosluzhbovtsiv/>.

23. e-Ветеран – система на базі Єдиного державного реєстру ветеранів війни. URL: <https://eveteran.gov.ua/>.

24. Соціальні гарантії військовослужбовців та членів їх сімей в особливий період. *WikiLegalAid : веб-сайт.* 19.06.2024. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Соціальні_гарантії_військовослужбовців_та_членів_їх_сімей_в_особливий_період

25. Пам'ятка учасникам російсько-української війни. *ГО «Юридична Сотня» : веб-сайт.* 12.07.2024 р. 328 с. URL: <https://legal100.org.ua/wp->

content/uploads/2024/08/pamyatka_uchasnyka_viyny_2024_14-07_irex-1.pdf.

26. Правовий навігатор : інформаційний ресурс Правозахисного центру для військовослужбовців «Принцип». URL: <https://navigator.pryncyp.com/>.

27. Стандарти НАТО: Армія та гроші. *Ukraine to NATO : веб-сайт*. 2024. URL: <https://ukrainetonato.com.ua/novyny/standarty-nato-armiia-ta-hroshi/>

28. Системи соціальної підтримки ветеранів: Хорватія, Ізраїль, Велика Британія, Сербія та Данія : Аналітична записка / Авт. кол. : С. Брус, Я. Бухта, І. Шматко ; За заг. ред. Д. Султангалієва, Л. Галан. Київ, 2023. 104 с. URL: <https://navigator.pryncyp.com/>.

29. Огляд міжнародних практик у сфері реінтеграції ветеранів: міркування щодо воєнного та повоєнного контексту України : аналітичний звіт / Авт. : Дж. Гр. Керрінгтон. Програма розвитку ООН (ПРООН) в Україні, 2023. 104 с. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-09/veteransreintegrationreport_-_ukr_-_2023-09-13_upd.pdf.

30. Державна політика підтримки ветеранів: досвід Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії : Аналітична довідка / Відділ навчально-аналітичної роботи Українського ветеранського фонду Міністерства у справах ветеранів. 2023. URL: <https://veteranfund.com.ua/support-for-veterans-of-the-united-kingdom-of-great-britain-and-northern-ireland/>.

31. Інструменти та практики державної підтримки ветеранського бізнесу в Республіці Хорватія : Аналітична довідка / Відділ навчально-аналітичної роботи Українського ветеранського фонду Міністерства у справах ветеранів. 2023. URL: <https://veteranfund.com.ua/analitics/tools-and-practices-of-state-support-for-veteran-business-in-the-republic-of-croatia/>.

32. Інноваційні підходи до працевлаштування та перекваліфікації ветеранів: світовий досвід і перспективи для України : Аналітична довідка / Відділ навчально-аналітичної роботи Українського ветеранського фонду Міністерства у справах ветеранів. 2024. URL: <https://veteranfund.com.ua/innovative-approaches-to-employment-and-retraining-of-veterans/>.

33. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.
34. Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери : розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text>.
35. Ветеранам війни. *Реєстр адміністративних послуг : веб-портал*. 10.12.2024. <https://guide.diia.gov.ua/thematic-area/veteranam-viiny>.
36. Про реалізацію експериментального проекту із запровадження договірної форми надання соціальної послуги із соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2023 № 1050. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1050-2023-%D0%BF#Text>.
37. Соціальна підтримка військових та їхніх сімей: експериментальний проєкт продовжено до жовтня 2025 року. *Міністерство Оборони України : веб-сайт*. 14.12.2024. URL: <https://mod.gov.ua/news/soczialna-pidtrimka-vijskovih-ta-yihnih-simej-eksperimentalnij-proyekt-prodovzheno-do-zhovtnya-2025-roku>.
38. У Дії запрацює комплексна послуга для захисників і захисниць – рішення Уряду. *Міністерство соціальної політики України : веб-сайт*. 10.12.2024. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/24290.html>.
39. Про утворення та ліквідацію районів : Постанова Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text>.
40. Покровська сільська рада. Нікопольський район, Дніпропетровська область : офіційний веб-сайт. URL: <https://pokrovska-gromada.gov.ua/>
41. Покровська територіальна громада. *Децентралізація : веб-сайт*. 2024. URL: <https://decentralization.ua/newgromada/3678>.
42. Покровська сільська рада. Нікопольський район, Дніпропетровська область. *Rada.info – інформаційний портал місцевого самоврядування України : веб-сайт*. URL: <https://www.rada.info/rada/04340342/>.

43. Про комплексну програму соціального захисту населення Дніпропетровської області на 2020 – 2024 роки» : рішення Дніпропетровської обласної ради від 13.12.2019 № 535-20/VII. URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/sklikannia-7/xx-sesiya/%e2%84%96-534-20vi%d1%96-13-12-2019-%d1%80/>.

44. У громаді створено відділ ветеранської політики. *Покровська сільська рада. Нікопольський район, Дніпропетровська область : офіційний веб-сайт.* 30.08.2024. URL: <https://pokrovska-gromada.gov.ua/socialni-poslugi-15-08-07-29-02-2024/>.

45. Ветеранська політика. *Покровська сільська рада. Нікопольський район, Дніпропетровська область : офіційний веб-сайт.* URL: <https://pokrovska-gromada.gov.ua/socialni-poslugi-15-08-07-29-02-2024/>.

46. Соціально-освітній проєкт для ветеранів #ТитаниUA. *Дніпропетровська обласна державна адміністрація : веб-сайт.* URL: <https://adm.dp.gov.ua/veteranam/sotsialno-osvitnii-proiekt-dlia-veteraniv-tytanyua>.

47. ТитаниUA: Дніпропетровська ОВА презентувала масштабний проєкт для ветеранів. *Дніпропетровська обласна державна адміністрація : веб-сайт.* 21.03.2024. URL: <https://adm.dp.gov.ua/news/tytanyua-dnipropetrovska-ova-prezentovala-masshtabnyi-proiekt-dlia-veteraniv>.

48. Про затвердження програми підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України Дніпропетровської області на 2024 – 2028 роки : Рішення Покровської сільської ради Нікопольського району Дніпропетровської області від 28.08.2024 № 49/VIII. URL: <https://pokrovska-gromada.gov.ua/docs/1758477/>.

49. Проєкти рішень сільської ради : проєкт «Про створення ветеранського простору Покровської територіальної громади». *Покровська сільська рада. Нікопольський район, Дніпропетровська область : офіційний веб-сайт.* 28.08.2024. URL: <https://pokrovska-gromada.gov.ua/docs/1759614/>

50. Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на

період до 2027 року. 2020. URL: https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/strategia_2027_regionaln_rozvitok.pdf.

51. Про комплексну програму соціального захисту населення Дніпропетровської області на 2020 – 2024 роки»: рішення Дніпропетровської обласної ради від 13.12.2019 № 535-20/VII. URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/sklikannia-7/xx-sesiya/%e2%84%96-534-20vi%d1%96-13-12-2019-%d1%80/>.

52. «Я – Ветеран»: на Дніпропетровщині запрацює сервіс для бійців, їхніх рідних та сімей загиблих воїнів. *Дніпропетровська обласна державна адміністрація* : офіційний веб-сайт. 29.03.2023. URL: <https://adm.dp.gov.ua/news/ya-veteran-na-dnipropetrovshchini-zapracuyue-servis-dlya-bijciv-yihnih-ridnih-ta-simej-zagiblih-voyiniv>.

53. Ветеранам. *Дніпропетровська обласна державна адміністрація* : веб-сайт. URL: <https://adm.dp.gov.ua/veteranam>.

54. Путівник ветерана «Піксель». Дніпропетровська обласна державна адміністрація, 2024. 25 с. URL: <https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/VETERAN/PutivnykVeteranaPiksel.pdf>.

55. У Дніпрі почав працювати перший в Україні Центр ветеранського розвитку. *#ШоТам: веб-сайт*. 16.06.2023. URL: <https://shotam.info/u-dnipri-pochav-pratsiuvaty-pershyu-v-ukraini-tsentr-veteranskoho-rozvytku/>

56. Lab2Market Veterano: інноваційний міст між військовим минулим і підприємницьким майбутнім. УКРНОІВІ (ІР офіс) : веб-сайт. 21.02.2024. URL: https://nipo.gov.ua/lab2market_veterano/.

57. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

58. Топ-10 пріоритетів роботи для розвитку соціальних послуг у громадах. *Децентралізація* : веб-сайт. 22.06.2020. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12555>.

59. Секторальна платформа «Соціальний захист». *Асоціація об'єднаних територіальних громад* : веб-сайт. 22.06.2020. URL: <https://hromady.org/>

[тематичні-та-секторальні-платформи/соціальний-захист/про-платформу/](#).

60. е-Карта послуг для ветеранів війни в громадах. Е-ветеран : проект Мінветеранів. 2024. URL: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiMjg4NTQyODEtZTU1OC00ODk2LTk4MDUtMjVmZmJjZjA0YmQyIiwidCI6IjVjM2NjODcwLTZlMGUtNDc1Mi1hMmVILTZkMjlmZTE1NmM3NSIsImMiOiIj9>

61. Пілотні проєкти для військовослужбовців та членів їх сімей. *Національна соціальна сервісна служба України : веб-сайт*. 01.10.2024. <https://nssu.gov.ua/news/pilotni-proiekty-dlia-viiskovoslužbovtsiv-ta-chleniv-ikh-simej>.

62. 22 нові громади долучилися до проєкту з підтримки ментального здоров'я і відкриють Центри життєстійкості для жителів. *Міністерство соціальної політики України : веб-сайт*. 10.10.2024. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/24105.html>.

63. Про реалізацію експериментального проєкту із запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості : Постанова Кабінета Міністрів України від 03.10.2023 № 1049. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2023-%D0%BF#Text>.

64. Про організацію діяльності та забезпечення функціонування центрів життєстійкості : Постанова Кабінета Міністрів України від 23.01.2024. № 83. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/83-2024-%D0%BF#Text>.

65. Формування життєстійкості. *Міністерство соціальної політики України : веб-сайт*. 2024. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Formuvannya-zhittestiykosti-.html>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклади інфографіки з питань соціального захисту військовослужбовців та членів їхніх родин [10]

Додаток Б

Ветеранам війни

Завантажити JSON

Завантажити EXCEL

Ветеранам війни

Встановлення статусу, видача посвідчень учасникам війни

Встановлення статусу особи з інвалідністю внаслідок війни, видача посвідчення/довідки, продовження строку дії посвідчення (вклеювання бланка-вкладки)

Встановлення статусу, видача посвідчень учасникам бойових дій

Встановлення статусу, видача посвідчень постраждалим учасникам Революції Гідності

Встановлення статусу члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни та члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України, видача посвідчення/довідки, продовження строку дії посвідчення (вклеювання бланка-вкладки)

Прийняття рішення про виплату грошової компенсації вартості проїзду постраждалих учасників Революції Гідності, ветеранів війни з числа учасників антитерористичної операції/операції Об'єднаних сил, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) таких осіб до суб'єктів надання послуг для проходження психологічної реабілітації та назад

Психологічна реабілітація постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) таких осіб

Надання відомостей з Єдиного реєстру учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення

Видача нового посвідчення учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасника війни, члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни, члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України, постраждалого учасника Революції Гідності замість непридатного/втраченого та у разі зміни персональних даних

Позбавлення статусу постраждалого учасника Революції Гідності за заявою особи

Позбавлення статусу учасника бойових дій за заявою особи

Призначення одноразової грошової допомоги членам сім'ї, батькам та утриманцям волонтера, загиблого (померлого) внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого під час надання волонтерської допомоги в районі проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України та/або іншої країни проти України, бойових дій та збройного конфлікту

Рис. Б.1. Фрагмент сторінки порталу Дія що надає доступ до державних послуг ветеранам [35]

Додаток В

Перелік послуг за однією заявою через портал Дія [ ]

1. Статус особи з інвалідністю внаслідок війни.
2. Одноразова грошова допомога при інвалідності – фінансова компенсація за шкоду здоров'ю, отриману під час виконання бойових завдань.
3. Пенсія по інвалідності – щомісячна виплата для забезпечення гідного життя військовослужбовців, які втратили працездатність під час служби.
4. Дострокова пенсія за віком – можливість отримати пенсію раніше встановленого терміну через особливості служби та стан здоров'я.
5. Допоміжні засоби реабілітації – забезпечення протезами та іншими засобами реабілітації, щоб адаптуватися до нових умов та повернутися до активного соціального життя.
6. Статус члена сім'ї загиблого захисника чи захисниці.
7. Одноразова грошова допомога – фінансова підтримка сім'ям загиблих військовослужбовців.
8. Пенсія в разі втрати годувальника – регулярні виплати сім'ям загиблих захисників.
9. Соціальні послуги – комплексна підтримка військових, ветеранів та їхніх родин.
10. Пільги з оплати комунальних послуг – знижки на житлово-комунальні послуги, опалення, газ, придбання твердого палива.

Додаток Г

ПАСПОРТ

**Програми підтримки ветеранів війни, Захисників і Захисниць України,
членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і
Захисниць України Покровської сільської ради
на 2024-2028 роки**

1.Назва: Програма підтримки ветеранів війни, Захисників і Захисниць України, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України Покровської сільської ради на 2024-2028 роки.

2.Ініціатор розроблення Програми: відділ ветеранської політики Покровської сільської ради.

3.Розробник Програми: відділ ветеранської політики Покровської сільської ради.

4.Відповідальні за виконання: відділ ветеранської політики Покровської сільської ради.

5.Мета: Метою Програми є підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України під час забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, підтримання їх належного морально-психологічного стану, поліпшення ефективності взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з регіональними громадськими організаціями та іншими юридичними особами у сфері підтримки ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, створення у суспільстві атмосфери співчуття, підтримки та поважного ставлення до даної категорії громадян.

6.Термін реалізації: 2024 -2028 рр.

7.Етапи виконання: Програма розрахована на три роки.

I-етап - 2024 рік

II- етап - 2025 рік

III-етап - 2026 рік

IV-етап - 2027 рік

V-етап - 2028 рік

8. Загальні обсяги фінансування: 0 тис.грн.

Джерела фінансування	Обсяги фінансування, усього	За роками виконання		
		2023 рік	2024 рік	2025 рік
Державний бюджет	0	0	0	0
Обласний бюджет				
Місцеві бюджети				
Інші джерела	0	0	0	0
Всього:				

9. Очікувані результати: реалізацією заходів Програми очікується досягнення певних зрушень у реалізації ветеранської політики, підвищення рівня соціального захисту, поліпшення матеріально-побутового становища ветеранів війни, сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, поліпшення соціально-психологічного мікроклімату у таких родинах, отримання додаткових соціальних гарантій. Водночас, виконання заходів Програми сприятиме підвищенню рівня довіри до органів місцевого самоврядування та створенню в суспільстві атмосфери співчуття, підтримки та поважного ставлення до ветеранів, членів їх сімей, патріотичного виховання молодого покоління.

10. Координація і контроль за виконанням Програми.

Координацію роботи щодо виконання цього рішення покласти на відділ ветеранської політики Покровської сільської ради.

Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійні комісії сільської ради: з питань фінансів, бюджету, планування соціально-економічного розвитку, інвестицій та міжнародного співробітництва та з гуманітарних питань.

Секретар сільської ради

Валентина МОСТИКА

ПЕРЕЛІК

завдань і заходів Комплексної програми підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України Покровської сільської ради на 2024 – 2028 роки

№ з/п	Завдання Програми	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання заходів	Строки виконання заходів	Обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн						Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання	
					Джерела фінансування	усього	2024	2025	2026	2027		2028
1.	Здійснення заходів із професійної адаптації	1.1. Організація інформаційно-роз'яснювальної роботи та прийом заяв щодо навчальних курсів, отримання магістерського рівня вищої освіти на основі здобутого раніше бакалаврського рівня вищої освіти у закладах вищої освіти для ветеранів війни, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України	Відділ ветеранської політики Покровської сільської ради Відділ «Центр надання адміністративних послуг» Покровської сільської ради	2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	0	0	0	0	0	0	Проходження короткострокових та довгострокових навчальних курсів. Кількість осіб, які пройшли навчання за 2024 – 2028 роки, – 15 осіб
					Державний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Інші джерела	0	0	0	0	0	0	
					Державний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0	

№ з/п	Завдання Програми	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання заходів	Строки виконання заходів	Обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн						Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання	
					Джерела фінансування	усього	2024	2025	2026	2027		2028
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Інші джерела	Згідно із затвердженими бюджетними призначеннями						
		1.2. Організація роз'яснювальної роботи щодо створення та реалізації місцевих ветеранських політик та дотримання реалізації їхніх прав на місцевому рівні	Відділ ветеранської політики Покровської сільської ради	2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	0	0	0	0	0	0	Проходження навчання щодо створення та реалізації місцевих ветеранських політик. Кількість осіб, які пройшли навчання за 2024 – 2028 роки, – 10 осіб
					Державний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Інші джерела	0	0	0	0	0	0	
2.	Відновлення та підтримка здоров'я	2.1. Надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб	Покровський центр соціальних послуг	2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	0	0	0	0	0	0	Збереження та відновлення психічного здоров'я, профілактика/запобігання розвитку психічних та поведінкових розладів. Кількість осіб, яких забезпечено психологічною допомогою за 2024 – 2028 роки, – 150 осіб

№ з/п	Завдання Програми	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання заходів	Строки виконання заходів	Обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн							Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання
					Джерела фінансування	усього	2024	2025	2026	2027	2028	
					Державний бюджет	У межах загального обсягу фінансування						
					Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Інші джерела	0	0	0	0	0	0	
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Інші джерела	0	0	0	0	0	0	
3.	Сприяння працевлаштуванню та бізнес-ініціативам	3.1. Проведення інформаційної роботи для ветеранів війни, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України щодо основ підприємництва та самозайнятості, у тому числі шляхом отримання грантів	Відділ ветеранської політики Покровської сільської ради	2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	Фінансування не потребує						Стимулювання ветеранів війни, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України до започаткування власного бізнесу. Кількість осіб, яких охоплено інформаційною роботою за 2024 – 2028 роки, –
				Державний бюджет								
				Обласний бюджет								
				Місцевий бюджет								
				Інші джерела								

№ з/п	Завдання Програми	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання заходів	Строки виконання заходів	Обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн							Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання
					Джерела фінансування	усього	2024	2025	2026	2027	2028	
		на створення або розвиток власного бізнесу			Державний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0	
		3.2. Організація інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо навчальних курсів із соціальних проєктів у рамках власної справи та сприяння реалізації соціального підприємництва	Відділ ветеранської політики Покровської сільської ради	2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	0	0	0	0	0	0	Розвиток соціально-відповідального бізнесу та забезпечення зайнятості. Кількість осіб, які пройшли навчання та отримали підтримку в реалізації соціального підприємництва за 2024 – 2028 роки, – 5 осіб
					Державний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Інші джерела	0	0	0	0	0	0	

№ з/п	Завдання Програми	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання заходів	Строки виконання заходів	Обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн						Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання	
					Джерела фінансування	усього	2024	2025	2026	2027		2028
					Інші джерела	0	0	0	0	0		0
4.	Розвиток ветеранського спорту та організація фізкультурно-оздоровчих заходів	4.1. Організація спортивних заходів та активного відпочинку для ветеранів війни, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України	КЗ «Центр культури, дозвілля, туризму та спорту Покровської сільської ради» КЗПО «Покровська ДЮСШ»	2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	0	0	0	0	0	0	Соціалізація шляхом залучення до участі в спортивних заходах. Кількість осіб, які взяли участь у спортивних заходах та заходах з активного відпочинку за 2024 – 2028 роки, – 13000 осіб
					Державний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Інші джерела	0	0	0	0	0	0	
5.	Забезпечення транспортним обслуговуванням	5.1. Забезпечення транспортним обслуговуванням відвідування для ветеранів війни, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України,		2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	0	0	0	0	0	0	Забезпечення транспортним обслуговуванням відвідування для ветеранів війни, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, громадських організацій ветеранів, громадських організацій членів сімей загиблих
					Державний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	

№ з/п	Завдання Програми	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання заходів	Строки виконання заходів	Обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн						Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання	
					Джерела фінансування	усього	2024	2025	2026	2027		2028
		громадських організацій ветеранів, громадських організацій членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України реабілітаційно-оздоровчих заходів, заходів з нагоди Дня Незалежності України, Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, Дня захисників і захисниць України та інших свят, пам'ятних дат і скорботних днів в Україні			Інші джерела	0	0	0	0	0	0	(померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України реабілітаційно-оздоровчих заходів, заходів з нагоди відзначення Дня Незалежності України, Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, Дня захисників і захисниць України та інших свят, пам'ятних дат і скорботних днів в Україні. Кількість осіб, яких буде забезпечено транспортним обслуговуванням за 2024 – 2028 роки, – 500 осіб
6.	Забезпечення соціально-культурн	6.1. Проведення культурно-мистецьких, розважальних, туристичних заходів	КЗ «Центр культури, дозвілля, туризму та спорту Покровської	2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	0	0	0	0	0	0	Соціальна адаптація шляхом залучення до культурно-мистецьких, розважальних та інших

№ з/п	Завдання Програми	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання заходів	Строки виконання заходів	Обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн						Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання
					Джерела фінансування	усього	2024	2025	2026	2027	
		Захисниць України, громадських організацій ветеранів, громадських організацій членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України	Покровської сільської ради»								50 осіб
			Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму Покровської сільської ради								
			Служба у справах дітей Покровської сільської ради		0	0	0	0	0	0	
			Відділ з питань інформатизації, цифрового розвитку, доступу до публічної інформації, зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації ПСР								
		7.2. Популяризація образу Захисника і Захисниці України шляхом створення та	Відділ ветеранської політики Покровської сільської ради	2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	0	0	0	0	0	Сприяння реінтеграції ветеранів до суспільного життя шляхом поширення

№ з/п	Завдання Програми	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання заходів	Строки виконання заходів	Обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн						Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання	
					Джерела фінансування	усього	2024	2025	2026	2027		2028
		поширення соціальних роликів, ІТ-контенту, поліграфічних матеріалів, бордів, підтримки ветеранської літератури та ветеранського мистецтва	КЗ «Центр культури, дозвілля, туризму та спорту Покровської сільської ради» Відділ з питань інформатизації, цифрового розвитку, доступу до публічної інформації, зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації ПСР		Державний бюджет	0	0	0	0	0	0	інформаційних матеріалів. Кількість соціальних роликів, ІТ-контенту, поліграфічних матеріалів, бордів з підтримки ветеранської літератури та ветеранського мистецтва за 2024 – 2028 роки – 250 чол.
					Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Інші джерела	0	0	0	0	0	0	
	7.3. Розробка та наповнення сторінки у соцмережах та офіційному сайті Покровської сільської ради з питань підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць, забезпечення актуалізації даних	Відділ ветеранської політики Покровської сільської ради Відділ з питань інформатизації, цифрового розвитку, доступу до публічної інформації, зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації ПСР	2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	0	0	0	0	0	0	Створено сторінки і забезпечено його наповнення та актуалізацію даних	
				Державний бюджет	0	0	0	0	0	0		
				Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0		
				Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0		
				Інші джерела	0	0	0	0	0	0		

№ з/п	Завдання Програми	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання заходів	Строки виконання заходів	Обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн						Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання	
					Джерела фінансування	усього	2024	2025	2026	2027		2028
		сайта										
8.	Вшанування пам'яті загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників в і Захисниць України	8.1. Створення, утримання, благоустрій та оновлення пам'ятних комплексів, меморіалів, алей живої пам'яті з розміщенням QR-кодів, за якими висвітлюється коротка біографія загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників та Захисниць України, встановлення меморіальних дощок та інших пам'ятних знаків.	КЗ «Центр культури, дозвілля, туризму та спорту Покровської сільської ради»	2024 – 2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	0	0	0	0	0	0	Кількість створених пам'ятних комплексів (меморіалів) за 2024 – 2028 роки – 1 шт.
					Державний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Обласний бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Інші джерела	0	0	0	0	0	0	
	8.2. Вшанування покладанням квітів Вшанування пам'яті загиблих воїнів та їх сімей Вшанування воїнів 1941-1945 років	КЗ «Центр культури, дозвілля, туризму та спорту Покровської сільської ради»	2024-2028 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	0	0	0	0	0	0	Покладання квітів загиблим воїнам на 2024-2028 роки	
				Державний бюджет	0	0	0	0	0	0		
				Обласний	0	0	0	0	0	0		

№ з/п	Завдання Програми	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання заходів	Строки виконання заходів	Обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн						Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання	
					Джерела фінансування	усього	2024	2025	2026	2027		2028
					бюджет							
					Місцевий бюджет	0	0	0	0	0	0	
					Інші джерела	0	0	0	0	0	0	

Секретар сільської ради

Валентина МОСТИКА